Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган | № 52 (7. 441) | 1991 йил 15 март, жума | Нархи 8 тийин.

Индинга, якшанба куни бўладиган умумхалқ сўровига «Ташсельмаш» заводи жамоаси ҳам қизғин тайёргарлик кўрди. Бу ерда турли миллат вакиллари аҳил-иноқ меҳнат қилишади. Биз дўстлик оиласини сақлаб қолиш учун овоз берамиз, дейишди алюмин қуюв цехи ишчилари.

СУРАТДА: ана шу корхона илғорларидан (чапдан) М. Эмиралиева, Г. Пулькова, М. Ҳолмуҳамедова ҳамда Х. Тешабоевалар. Т. Каримов сурати.

17 МАРТ — СССР РЕФЕРЕНДУМИ КУНИ

БИЗ УЗБЕКИСТОН КОММУНИСТЛАРИНИ, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИ ВА АҲОЛИСИНИ УЗБЕКИСТОННИНГ МУСТАҚИЛ, ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ РЕСПУБЛИКА СИФАТИДА ИТТИФОҚ (ФЕДЕРАЦИЯ) ТАРКИБИДА ҚОЛИШИ УЧУН ОВОЗ БЕРИШГА ЧАҚИРАМИЗ.

ҲАММА РЕФЕРЕНДУМГА!

(Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг «Ўзбекистон ССР коммунистларига, барча меҳнаткашлари ва гражданларига Мурожаати»дан).

ЭРКИН ИСТИҚБОЛИМИЗ — ЯГОНА ИТТИФОҚДА!

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг фалсафа ва ҳуқуқ илмгоҳида ўз ишининг билимдонлари озмунча эмас. Бу ерда фалсафий дунёқарашлар умумлаштирилибгина қолмай айни пайтда давлат тузилиши, унинг ҳуқуқий қиёфаси, демократик бўғинлар, жумладан, парламент, федерация кенгашлари, сайлов ва референдумлар ўтказиш ишларини ташкил этишнинг шакл ва услублари масалалари билан ҳам кенг шуғулланилади. 17 март якшанба куни бўладиган референдум тараддудида ҳам бу илмгоҳ жамоаси фаол иштирок этди.

Яқинда мухбиримиз шу олий даргоҳда бўлиб, илмгоҳнинг илмий котиби, етакчи ҳуқуқшунос олим Элгезар Собиров билан мулоқотда бўлди. Суҳбат жараёнида референдум ва янги тузилажак Иттифоқ шартномаси билан боғлиқ жуда кўп мавзулар тилга олинди.

— Ҳа, — деди суҳбатдошимиз, — ҳозир ҳамманинг оғзида биттагина сўз: референдум. Хўш, бу сўзнинг маъноси нима ўзи? Лотинча бу калом замирида «Катта муаммоларга нисбатан умумхалқ муносабати, фикри» деган мазмун ётади. Дунёдаги барча халқлар тилларида, шу жумладан, ўзбекча ҳам бу сўз шу ҳолида таржимасиз талаффуз этилади. Қайта қуриш, демократия ва ошкоралик сабаб бўлиб, бу тадбир мамлакатимизда биринчи марта ўтказилаётганлиги учун ҳам референдум сўзи, унинг мазмун-моҳияти ҳозир ҳамманинг тили ва дилини эгаллаб олди. Бу бежиз эмас албатта. Чунки эртадан кейин неча ўн йиллар давомида биргаликда яшаб келган умумий оиламиз — ССР Иттифоқининг тақдири ҳал этилади.

— Референдумга шахсий муносабатингизни изоҳлаб берсангиз...

— Нега энди айнан шу кунга келиб Бутуниттифоқ референдумини ўтказиш зарур бўлиб қолди, деган саволни берсангиз мақбул эди. Қайта қуришни шахсан бизнинг партиямиз бошлаб бергани, уни амалга ошириш учун том маънодаги демократия ва ошкоралик зарур эканлигини ҳам коммунистлар уюшмаси олдинга сургани ҳозир ҳеч кимга сир эмас. Мақсад — маъмурий буйруқбозлик бошқарувини тугатиб, социалистик жамиятни янгилаш, ҳамма фақат қонунларга буйсунадиган янги типдаги ҳуқуқий давлатни барпо этишдан иборат эди.

Биз муҳим инқилобий аҳамиятга молик бу ишни яхши бошладик. Ленин орзу қилганидек, бошқарув бўғинлари аста-секин Советлар ихтиёрига ўта бошлади. Аммо қайта қуришнинг маълум босқичига келиб, баъзи минтақаларда партиямиз ўз мавқеини бўшаштириб қўйди. Менинг назаримда, буни қуйидаги сабаблар билан тавсифлаш мумкин. Аввало, ҳамиша партия раҳнамолигида фаолият кўрсатиб келган Советлар тўлақонли бошқарувни амалга оширишга ҳали тайёр эмас эдилар. Шунинг учун ҳам улар гангиб қолишди.

Худди шу аҳволни партия ташкилотлари ўз вақтида пайқаб олиб, бошқарув жараёнини амалга оширишда Совет органларига амалий ёрдам кўрсатишлари зарур эди. Бир томонда Советларнинг ҳали тажрибасизлигидан, иккинчи томондан айрим жойларда партия ташкилотларининг «томошабин» қиёфасига кириб олганликларидан фойдаланган ғайри кучлар ғимирлаб қолдилар. Улар демократия ва ошкораликни рўкач қилиб, митингбозлик ва намойишларни тучайтириб юборишди. Энг хавфли томони шу бўлдики, ғайри кучлар инсон табиатидаги энг нозик ва энг жўшқин ҳис — миллий туйғуни қитиқлай бошлашди. Оқибатда неча ўн йиллар давомида минг-минглаб иплар билан ўзаро боғланиб қолганимизни ҳисобга олмай баъзи минтақаларда сиёсий мустақиллик даъволари олдинга сурилди. Бунинг оқибатларидан ҳаммамиз хабардормиз: қанчадан-қанча бегуноҳ кишиларнинг қони тўкилди.

Кўпчилик нафратини қўзғатаётган нарса шуки, ўша ғаламислар бугунги кунга келиб, Ленин партиясига тош ота бошладилар. Ахир, қайта қуриш, демократия ва ошкораликнинг раҳнамоси КПССнинг ўзи эмасми?

Шу ерда яна бир вазиятни ҳисобга олмаслик мумкин эмас. Маълумки Америкадек энг йирик мамлакатда ҳам демократик жараён юз йиллар давомида шаклланди. Бугунги кунга келиб бу етакчи капитал мамлакатида фақат қонун ҳукмрон: фикрингни ошкора айт, одоб доирасида Президентдан тортиб, шаҳар мэригача танқид қилавер, аммо давлат бошлиғидан тортиб, оддий ишчигача — ҳамма белгиланган ҳуқуқ доирасидан асло четга чиқа кўрмасин. Хўш, бизнинг давлатимиз халқлари ҳам маънан, ҳам руҳан демократик муҳитга тайёрмидилар? Рўй-рост айтиш керакки, ҳали биз пишиб етилмаган эдик. Ахир, ҳали ўз қонунларига тўла эга бўлмаган мамлакатимизда қандай қилиб демократик вазиятни вужудга келтириш мумкин?

Бунинг оқибатларини ҳаммамиз кўриб-билиб турибмиз. Эндиликда баъзи минтақалардаги амалпараст етакчилар Иттифоқимизни чок-чокидан сўкиб юборишга жазм қилиб қолдилар. Сон-саноқсиз жўшқин қон томирларидан ташкил топган инсон вужудидай мураккаб ва улкан оиламизни парчалаб ташлаш ҳозирги жиддий иқтисодий шароитда узоқни кўра билмасликдан бошқа нарса эмас. Энди Иттифоқ тақдирини халқларнинг ўзлари ҳал қилсин. Шунинг учун ҳам халқ депутатларининг IV съезди бу масалани референдум шаклида «Тенг ҳуқуқли суверен ва мустақил республикалар Иттифоқини сақлаб қоламизми, йўқми» деган тарзда кўпчилик ҳукмига ҳавола қилди.

— Суҳбатимиз мазмунидан сезилдики, Сиз ҳам бошқалар қатори улкан оиламизни тенг ҳуқуқли негизда сақлаб қолиш тарафдорисиз. Сизнинг фикрингизча, янгиланган Иттифоққа бирлашишнинг афзалликлари нималардан иборат?

— Аввало, ҳар бир ҳаракатнинг у ёки бу кўламда мусбат ва манфий томонлари бўлади. Агар мақбул бўлса, шу икки қиррани биргаликда таққослаб кўрсак. Иттифоқни сақлаб қолишнинг афзал томонлари ҳақидаги мулоҳазаларимни юқорида қисман баён қилиб ўтдим. Бунга қўшимча равишда яна шуни айтмоқчиманки, ҳақиқат ва адолат ҳукмрон оиладагина тинчлик ва хотиржамлик бўлади. Лениннинг миллий масалага муносабати кўпчилигимизга маълум: у 1922 йил декабрида Горкида касал ётганига қарамай республикалар янги Иттифоққа сиёсий жиҳатдан мустақил шаклда бирлашсагина социализм ўз мақсадларига эришади, деб жуда кўп такрорлаган ва шу мазмундаги СССР Конституциясининг ўзи ишлаб чиққан лойиҳасини ўтказа билган эди. Доҳий фикрича, янги жамиятнинг туб негизи инсон — инсонни, синф — синфни давлат — давлатни ва, ниҳоят миллат — миллатни ҳеч қачон асоратга солмаслигидан иборат бўлиши керак. Уюшган давлатчилигимизнинг дастлабки йилларида республикалар ўзаро дипломатик йўллар орқали бир-бирлари билан ҳам сиёсий, ҳам иқтисодий алоқаларни яхши йўлга қўйганлиги учун ҳам ривожланиш суръатлари жуда катта эди. Узоқ йиллар миллий масалалар билан шуғулланган И. В. Сталин доҳий ўлимидан кейингина тили ҳам, тузуми ҳам, ҳатто эътиқоди ҳам бир хил бўлган давлатни барпо этиш ғояларини амалга оширишга киришди. Очиқ эътироф қилиш лозимки, у буюк Совет давлатини барпо этишга эришди. Аммо нималар ҳисобига? Буни унинг ленинизм ва миллий масала ҳамда тил ҳақидаги «асар»ларидан билиб олиш мумкин. Тиллар қўшилиб, пировардида битта СССР тили вужудга келиши ҳақидаги назария ўзга миллатларни таҳқирлашдан бошқа нарса эмаслигини ўша пайтдаёқ яхши билишарди. Бироқ бу ғоя ҳатто турғунлик йилларида ҳам сунъий равишда тарғиб қилиб келинди. Бир ёки иккита раҳнамо айби билан бу хилдаги жиддий хатоларни кўпмиллионли партиямизга чаплашнинг ўзи ақли расо кўпчиликни рўй-рост ҳақоратлашнинг ўзгинасидир. Ўттизинчи ва эллигинчи йиллардаги қатағонлик фожиаларининг бегуноҳлари ва айбдорларини мардона фош этган, мамлакатни демократик йўлга бошлаган партиямиз, комил ишонч билан айтиш мумкинки, совет халқларини ҳозирги танг ва мураккаб вазиятдан олиб чиқишга ҳам қодирдир. Бунинг учун Советларда фаолият кўрсатаётган коммунистлар халқларимиз бирлигини сақлаш йўлида фидокорлик намуналарини кўрсатиб меҳнат қилишлари лозим. Истиқболимиз — Иттифоқда! — Шу оддий ҳақиқатни чуқур англаб етмоғимиз зарур.

— Элгезар Матёқубович, баъзи минтақаларда ўзбошимчалик билан референдумга рўй-рост қаршилик кўрсатиляпти. Буни ҳуқуқий асосга эга деб бўладими?

—Дунёдаги барча демократик давлатларда кўпчилик овоз билан парламент қабул қилган қонунлар у белгилаган муддатдан бошлаб ҳуқуқий кучга эга, деб ҳисобланади ва унга барча фуқароларнинг ҳеч сўзсиз амал қилишлари шарт қилиб қўйилади. Шу жиҳатдан қараганда бизда Олий Кенгашгина эмас, давлатимизнинг энг юксак органи — халқ депутатлари съезди қабул қилгани учун ҳам референдум Иттифоқимизнинг барча ҳудудларида икки карра ҳуқуқий кучга моликдир. Негаки, съездда мамлакатимиздаги барча республика ва мухториятлардан халқларнинг вакиллари иштирок этиб, уларнинг хоҳиш-иродаси билан бу муҳим сиёсий тадбирни амалга оширишга қарор қилинди. Шундай экан, унинг ижросига қаршилик кўрсатиш шу мухториятлар вакиллари қарорига, уларни олий органга сайлаган ўз халқлари иродасига қарши иш тутишдир. Буни мен шундай тушунаман.

(Давоми 2-бетда).

ТОШКЕНТЛИК АЗИЗ БИРОДАРЛАР!

Муҳтарам отахонлар, мўътабар онахонлар, қадрдон опа-сингил ва ака-укалар!

Атиги бир кундан кейин, яъни олдимиздаги якшанба эрталабдан бошлаб яна сайлов қутилари олдига келамиз. Бу сафар энди ҳаммамиз энг улкан, энг муҳташам ва энг муқаддас оиламиз СССРни сақлаб қолиш учун овоз берамиз. Биз энди неча ўн йиллар давомида бир-биримизга боғланиб қолган, аммо бугунги кунга келиб батамом янгиланган Иттифоқ учун овоз берамиз.

Ҳар иккала бюллетень саволига

«ҲА»

деб жавоб берсак:

Бу Ўзбекистоннинг Иттифоқда мустақил ва тенгҳуқуқли республика бўлиб қолишидир.

Бу инсон ҳуқуқлари устунлигининг, тўла эркинлигимизнинг аниқ кафолатидир.

Бу республика Олий Кенгашида тантанали равишда эълон қилинган мустақиллик декларациямизга очиб берилган равон йўлдир.

Бу Иттифоқимиздаги, шу диёримиздаги барча халқлар ўз тақдирига ўзлари хўжайин бўлиб қолиши, демакдир.

Бу республикамиз ўз тараққиётини бемалол ва эркин ўзи бошқариш имконига эга бўлиши демакдир.

Бу серқуёш ўлкамизнинг мамлакатдаги барча халқлар билан, шунингдек, сиртқи олам билан сиёсий ва иқтисодий алоқаларининг кенг йўлга қўйилиши ва мустаҳкамланиши демакдир.

Бу моддий фаровонлигимиз яхшиланишининг ишончли кафолатидир.

Бу келажак авлод олдида ўз бурчимизни ниҳоятда жиддий ҳис қилиш демакдир.

ПОЙТАХТНИНГ АЗИЗ ФУҚАРОЛАРИ, сайлов қутилари олдига бориб, бюллетенни қўлга олар экансиз, ана шулар ҳақида бир зумгина мулоҳаза қилиб кўринг!

СССР РЕФЕРЕНДУМИДА ОВОЗ БЕРИШ УЧУН

БЮЛЛЕТЕНЬ

1991 ЙИЛ 17 МАРТ

Тенг ҳуқуқли мустақил республикаларнинг янгиланган ҳамда ҳар қандай миллатга мансуб кишининг ҳуқуқ ва эркинликларига тўла даражада кафолат бериладиган федерацияси сифатида Совет Социалистик Республикалари Иттифоқини сақлаб қолишни зарур деб ҳисоблайсизми?

НАМУНА

Кўрсатилган жавоблардан бирини қолдириб, иккинчисини ўчириб ташланг.

ҲА ~~ЙЎҚ~~

Овоз бериш чоғида ҲА ва ЙЎҚ сўзлари ўчириб ташланган ёки иккала сўз ҳам қолдирилган бюллетень ҳақиқий эмас деб топилади.

СССР РЕФЕРЕНДУМИДА ОВОЗ БЕРИШ УЧУН

ҚЎШИМЧА БЮЛЛЕТЕНЬ

1991 ЙИЛ 17 МАРТ

Ўзбекистон янгиланаётган Иттифоқ (Федерация) таркибида мустақил тенгҳуқуқли жумҳурият бўлиб қолишига розимисиз?

НАМУНА

Сизга маъқул бўлган жавобни қолдириб, иккинчисини ўчиришингизни сўраймиз.

ҲА ~~ЙЎҚ~~

Овоз бериш чоғида ҳар иккала жавоб ҳам қолдирилган ёки ўчирилган бюллетень ҳақиқий эмас деб топилади.

КЎНГИЛДАГИ ТУЙҒУЛАР

Умумхалқ сўровига атиги бир кунгина қолди. Ҳамма ҳаяжонда, ҳамма референдумга ўз муносабатини билдиришга ошиқмоқда. Шу масала юзасидан муҳарририятимизга келаётганлар ҳам оз эмас. Муштарийларимизнинг кўпчилиги янги Иттифоқда халқларнинг ўзаро манфаатлари бир-бирларига мос тушгач, шу тенг ҳуқуқли янги оилага қайта бирлашишимиз керак, дейишмоқда. «Оқшом» мухбири улардан айримларининг фикрини оққа айнан кўчирди.

Комил СЕРЖАНОВ,
ишчи

— Мустақил давлат сифатида ўз еримиз, сувимиз, барча бойликларимизга ўзимиз эгалик қилганимиздан кейин иттифоқчилар сафида бўлиш фойдадан қоли эмас. Чунки яхши кунингда ҳам, ғам-ташвишингда ҳам яхши қўшни, дўст, биродаринг асқотади. Мен Иттифоқ тарафдориман.

Ҳасан ҒАФУРОВ,
муҳандис

— Халқимизда бир нақл бор: бирлашган дарё бўлур, бирлашмаган бўйра бўлур. Дарҳақиқат, дарёдай тўлиб-тошиб яшасак, бир-бирларимизга ҳамкору мададкор бўлсак, бунга не етсин.

Алла САВИЦКАЯ,
совет ходими

— Мен русман. Аммо бутун умрим Ўзбекистонда ўтди. Турмуш ўртоғим эса ўзбек. Бир-бирларидан ширин фарзандларим бор. Оиламдан ажралиш ниятим йўқ. Ҳозир Ўзбекистонда қурилиш материаллари, айниқса, ёғоч жуда танқис. Уларнинг кўпчилиги Россиядан келтирилади. Агар биз янги Иттифоқимизни мустаҳкамлай олсак, ҳеч шубҳасиз, саноат ва озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган танқислик ҳам барҳам топади. Хуллас, мен Иттифоқни ёқлаб овоз бераман.

Отахон САЪДУЛЛАЕВ,
олим

— Қишлоқ хўжалиги мутахассисиман. Ўзбекистонда ўсадиган жуда кўп экин навлари рус, украин, арман, қозоқ селекционерлари ёрдамида бунёдга келди. Демак, ақл-заковатимиз ҳамкорлиги учун ҳам «ҳа» демоғимиз керак!

Отажон ВАЙСОВ,
санъаткор

— Сўнгги йилларда қўшиқларимизда ҳам нола кўпайиб қолди. Бу, албатта, моддий турмушимиздаги танглликнинг таъсири бўлса керак. Агар биз қардошлар сафида бўлсак, бир-бирларимизнинг кам-кўстларимизни тўғрилаб бораверамиз. Имоним комилки, дўстлик оиламиз мустаҳкамлангач, қўшиқларимиз ҳам авж пардада жаранглайверади!

Дўстлик ва тотувликда яшайлик

ЎШ, 14 март. (ЎзТАГ махсус мухбири С. ФЕНЮТИН). Қардош ўзбек ва қирғиз халқлари ўзаро муносабатларининг минг йиллик тарихига бугун бу ерда янги саҳифа битилди. Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов билан Қирғизистон Президенти А. А. Акаев Ўзбекистон Совет Социалистик жумҳурияти билан Қирғизистон жумҳурияти ўртасида дўстлик ва ҳамкорлик тўғрисидаги шартномани имзоладилар.

И. А. Каримов шартномани имзолаш маросимидан кейин сўзлаган қисқача нутқида мазкур ҳужжатни иккала халқ тарихида уларнинг бундан буёнги тараққиётини белгиловчи дастлабки ва ғоят муҳим ҳужжат, деб таърифлади.

А. А. Акаев шартнома ўзбекларнинг ҳам, қирғизларнинг ҳам халқ байрами бўлган ҳамда ҳар бир хонадонга, ҳар бир оилага тинчлик ва тотувлик келтирадиган Наврўз арафасида имзоланганлигини таъкидлади.

Шартнома Ўзбекистон билан Қирғизистоннинг давлат мустақиллиги тўғрисидаги декларацияларига асосланган. Жумҳуриятлар икки халқ тарихий тақдирининг яқинлигидан келиб чиқиб, давлатлараро ҳамкорликнинг барча соҳаларида ўзаро муносабатларнинг эришилган даражасини ҳисобга олиб, бу муносабатларга янги омил бахш этишга, дўстлик ва тотувликни мустаҳкамлашга қароф қилди.

Томонларнинг ишончи комилки, Ўзбекистон билан Қирғизистон ўртасидаги дўстлик, яхши қўшничилик муносабатларини ҳамда ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада ривожлантириш ва мустаҳкамлаш иккала халқнинг туб миллий манфаатларига мос бўлиб тушади ва тинчлик ҳамда хавфсизлик ишига хизмат қилади.

Жумҳуриятлар ҳамкорлигининг йўналиши белгиланди. Улар тенг ҳуқуқлилик асосида, жумладан, мувофиқлаштирувчи умумий муассасалар орқали амалга ошириладилар.

Имзоланган шартнома ментларида тасдиқланиши керак. У 10 йил муддатга тузилмоқда, лекин томонлардан бири шартнома амал қилишини тўхтатиш истагини билдирмаса, у яна 10 йилга узайтирилиши мумкин.

* * *

Шу куни журналистлар билан учрашув бўлди. Учрашувда Ўзбекистон Президенти И. А. Каримов билан Қирғизистон жумҳурияти Президенти А. А. Акаев сўзга чиқдилар.

ТОШКЕНТ ШАҲАР ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

14 март куни Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети бюросининг мажлиси бўлди.

Бюро шаҳар партия комитети мафкура бўлимининг «Тошкент шаҳар видеомуассасалар ишини такомиллаштириш тўғрисида»ги маълумотномасини қараб чиқди. Видеомарказлар, кабель кўрсатуви студиялари, видеосалонларининг ишида бир қанча нуқсонлар борлиги қайд қилиб ўтилди. Уларнинг айримлари пул кетидан қувиб шубҳалантириб қўядиган мазмундаги фильмларни намойиш этмоқда. Чипталарнинг нархи ҳеч асоссиз ҳолда ошириб юборилмоқда. Бундай муассасаларнинг эгалари ҳар қандай йўллар билан солиқ тўлашдан қочишга ҳаракат қилаётган ҳоллар ҳам анчагина. Шу масала юзасидан қабул қилинган қарорда шаҳарда маданий хизмат кўрсатишнинг аҳволи учун масъул бўлган коммунист-раҳбарлар зиммасига видеомуассасалар фаолиятини тартибга келтиришга қаратилган чора-тадбирлар белгилаш юзасидан вазифалар юкланди.

Бюро мажлисида Тошкент шаҳар қурилиш Бош бошқармасининг 12 ва 153-қурилиш трестлари партия комитетларининг партиямизнинг ижтимоий сиёсатини бажариш борасидаги иши қараб чиқилди. Текширув шуни кўрсатдики, трестларнинг қурилиш майдонларида меҳнат шароити талаблар даражасига жавоб бермайди. Трестларнинг партия ташкилотлари қурувчиларнинг юксак унум билан ишлашлари учун зарур шароитларни яратишга етарлича эътибор бермаяптилар, бу борада ҳеч бир оқлаб бўлмайдиган даражада сусткашлик кўрсатмоқдалар. Трестларнинг партия комитетларига ўз вазифаларини бекаму-кўст бажариш таклиф этилди.

Бюро мажлисида шунингдек шаҳар умумий таълим мактаблари ва ҳунар-техника билим юртларида атеистик тарбияни ташкил этишдаги нуқсонлар, аҳоли муайян қисмининг динга эътиқоди ошишининг айрим салбий оқибатлари тўғрисидаги масалалар, Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг IV пленумини чақириш ҳақидаги ва бошқа масалалар қараб чиқилди.

Муҳокама этилган барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Бюро мажлисини Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг биринчи котиби А. И. Фозилбеков олиб борди.

ТО — Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

Урганч шаҳар ижроия комитети ҳузурида тадбиркорларнинг «Осиё» деб аталган уюшмаси иш бошлади. У вилоят марказидаги кичик ва хусусий корхоналарни, тижорат жамиятларини бирлаштирди.

Чирчиқдаги «Ўзбекхиммаш» заводининг ишчилари хўжалик усули билан спорт зали қуриб олдилар. У ёшлар ётоқхонаси ёнида қад кўтарди.

МАМЛАКАТИМИЗДА

Ленинградда адмирал С. Макаров номидаги давлат денгиз академияси ташкил этилди. У Ленинграддаги олий муҳандислик денгиз билим юрти базасида ташкил топди.

Боку шаҳрида пайдо бўлган янги корхона — 4-уйсозлик комбинати қурилиш конвейерининг бир қанча муаммоларини ҳал этишда ёрдам беради. Корхона конвейерларида чиқарилган деталлардан дастлабки бино йиғила бошланди.

ХОРИЖДА

Бағдодда аҳолининг Саддам Ҳусайн режимига қарши чиқишлари бўлиб ўтди. Ироқ оммавий ахборот воситалари мамлакатдаги тартибсизликлар тўғрисидаги хабарларни тасдиқлади.

Дам олиш оқшомида

ЭРКИН ИСТИҚБОЛИМИЗ — ЯГОНА ИТТИФОҚДА!

(Давоми. Бошланиши 1-бетда.)

— Ҳали референдумда қарши овоз беришнинг манфий томонлари ҳақида ҳам гапирмоқчи эдингиз...

— Юқорида таъкидлаганимдек, баъзи мухториятлар етакчиларини «мустақиллик» ғояси анча ҳавойи қилиб қўйди. Зеро, ҳар бир ҳодиса, жараён, вазиятта ҳушёр кўз билан қараш сиёсатдонлар учун энг асосий хусусият бўлмоғи керак. Иттифоқдан ажралиш осон. Хўш, ундан кейинчи? Неча ўн йиллар давомида биргаликда яратган моддий бойликларимизни, ҳамжиҳат бўлиб вужудга келтирган мудофаа қудратимизни, космик саноатимизни, ўртадаги мислсиз катта индустриямизни қандай тақсимлаймиз?! Уларни вужудга келтиришда кичик элатлардан тортиб, барча Иттифоқдош ва мухтор республикалар аҳолиси иштирок этганку? Бу — масаланинг бир томони. Иккинчидан, у ёки бу жумҳуриятлар ҳудудида (жумладан, Украина, Белоруссия, Молдавия, Закавказьеда) неча-неча асрлар давомида туб аҳоли билан бирга яшаб келаётган ўзга миллатлар ҳам бор. Улар шу минтақани ўзларининг она-Ватани, деб билишади. Ўн миллионлаб шу аҳолини ҳудудлардан ҳайдаб юборамизми? Бу инсон ҳуқуқлари ҳақидаги халқаро битимларга зид бўлиб тушмайдими? Демак, баъзилар истаётган ҳолатда туб аҳолининг устунлиги ўзга миллатга мансуб фуқароларнинг ўз-ўзидан камситилишига олиб келиши табиий ҳолдир. Иттифоққа дастлаб уюшаётган пайтда кўп жойларда аҳолининг этник таркиби ҳисобга олинмай марказдан келган комиссия жумҳуриятлар ёки мухториятларни тузиш қоидаларига тўғри келсин учун ҳудудларни ҳам у ёки бу минтақага ўтказиб юбораверишгани тарихдан маълум. Демак, бизнинг Иттифоқимизда ҳозир ҳам давлат чегаралари эмас, фақат маъмурий бўлинмалар ҳуқуқий асосга эга, холос. Шундай экан, уюшмамизни тарк этмоқчи бўлганлар кейинчалик ер талашиш ёки чегара можаролари туфайли қирғинбаротликнинг келиб чиқмаслигига кафолат беролармикинлар? Ахир, Иттифоқда яшаб турган ҳозирги пайтнинг ўзида ҳам Тоғли Қорабоғ, Шимолий Осетия каби ҳудудларда шу хилдаги манзаранинг гувоҳи бўлиб турибмизку!

Бу борада масаланинг иқтисодий жиҳатини ҳеч ким инкор этолмаса керак. Иттифоқимиздан чиқиб, ўзича ҳаракат қилмоқчи бўлган бирорта жумҳурият ҳам ҳаёт юксалишининг ҳозирги поғонасида ривожланган мамлакатлар билан бир хилдаги шартлар асосида савдо-сотиқ ишларини олиб боришга қодир эмас. Айниқса, бу ҳолат маълум сабабларга кўра хом ашё базасига айланиб қолган жумҳуриятларга хосдир.

Ана шулардан кўриниб турибдики, ҳатто ризқу-рўзимиз ҳам ўртада бўлиб қолган Иттифоқимизга янги шартнома негизида тенгҳуқуқли бўлиб қайта бирлашишимиз биз учун ниҳоятда муҳимдир.

— Баъзи бировлар, бизнинг республикамиз аҳолиси Иттифоқда жуда кўп азият чекди, дея нолиб юришибди. Мисол тариқасида пахта яккаҳокимлиги, у туфайли бегуноҳ қамалганлар, яъни «ўзбеклар иши»ни кўпроқ тилга олишмоқда...

— Бу жиҳатдан улар ҳақ. Шукурлар бўлсинким, бу масалаларда республика раҳбарияти ўз холис позициясида турибди. Ўша бегуноҳларнинг жуда катта кўпчилиги оқланди, пахта яккаҳокимлигига аста-секин барҳам берилмоқда. Бу ишларнинг ҳали изчил давом эттирилишига имоним комил. Бироқ ўтмишимиздан фақат «қора доғ»ларни излайвериш ҳам инсофдан эмас. Биринчи дорилфунунимизни ташкил этишда рус олимларининг беғараз ёрдами, Тошкент зилзиласи оқибатларини тугатишда 21 миллатдан иборат қардошларимиз беқиёс кўмаги — ахир, бундай инсоний мадад ва меҳр-оқибатдан кўз юмолмаймизку! Орол ярасини даволашда фақат Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларидагина эмас, мамлакатимизнинг барча ҳудудларида, бутун дунёда жиддий бош қотирилаётганлиги ҳам ўтмишдаги ўша яхши анъаналаримизнинг узвий давомидир.

— Марказдаги, ҳатто республикамиздаги баъзи расмий ва норасмий матбуот нашрларида ҳам Иттифоқ шартномасини қабул қилмай туриб, референдумни ўтказишнинг ҳожати йўқ эди, деган фикрларни билдиришмоқда.

— Шартномани қабул қилиш камида 2— 2,5 йилга кечиктирилгани рост. Аммо бири иккинчисига асло халақит бермайди. Нега? Фикримни изоҳлаб беришга ҳаракат қиламан. Референдум халқларимиз учун шу туфайли ҳам жуда зарурки, унинг натижаларига қараб жойларда осойишталик ўрнатилади, республикалар ўртасидаги иқтисодий битимларнинг бажарилиши тезлашади, бу эса, ўз навбатида, маҳсулот ишлаб чиқаришдаги узилишларга барҳам беради, ички бозорларимиздаги маҳсулотлар ҳажми кўпаяди.

Иттифоқ шартномасига келсак, рўйирост эътироф этиш керакки, Президентимиз тавсия этган олдинги лойиҳага нисбатан анча мукаммал. Референдум мухолифларининг жуда кўп эътирозларига унда маълум даражада жавоб бор, дейиш мумкин. Тўғри, айрим кишилар шартномада жумҳуриятларнинг Иттифоққа ихтиёрий бирлашиши ҳақида фикр бору, аммо ундан ихтиёрий равишда чиқиб кетиш ҳақида лом-мим дейилмабди, деб юришибди. Ахир, референдум ҳам, Иттифоқ шартномаси ҳам СССР Конституцияси қоидалари асосида амалга оширилаяптику. Эрк ва ҳуқуқларимиз мажмуасида эса ҳудудларнинг Иттифоққа ихтиёрий бирлашиш ёки ундан чиқиб кетиш ҳақидаги ҳуқуқлари тўла ўз ифодасини топган. Шунинг учун ҳам референдум мухолифлари бу масалада ортиқча бош қотиришмаса ҳам бўлади. Бунинг устига шартнома ҳали лойиҳа, у умумхалқ муҳокамаси босқичида турибди. Бундан ташқари бу ҳужжат ҳали республикалар ҳамда мухториятлар Олий Кенгашларида ҳам бандма-банд чиғириқдан ўтказилади.

— Демак, лойиҳа хусусида Сизнинг ҳам фикрларингиз бор...

— Менинг назаримда лойиҳада анчагина нуқсонлар бор. Аввало, унда марказ билан жумҳуриятлар ўртасидаги муносабатлар ҳали тўла ойдинлаштирилмаган. Шундай иборалар борки, уларни истаган одам истаганча талқин қилавериши мумкин. Иккинчидан, Федерациямизни кимлар ташкил этади? Шу пайтгача биз республикалар, деган маънода тушунардик. Энди эса лойиҳада субъект сифатида мухториятлар ҳам кўрсатилибди. Бу нимага олиб келади? Мана, Россияда 16 та мухтор республика мавжуд, улар ҳам Олий Кенгашларда бошқалар билан тенг овозга эга бўлади. Бу ҳолда жуда катта ҳудудга эга бўлган Қозоғистондай жумҳуриятлар биттагина овоз билан иштирок этаверадими? Мени ўйлантираётган яна бир савол: мухториятлар шартнома негизида Иттифоқ қарамоғига ўтаверса, унда Россия Федерациясида нима қолади?

— Дарвоқе, Янги Иттифоқ шартномаси қабул қилинса, 1922 йилдагиси ўз-ўзидан бекор қилинади...

— Ҳа, балли. Табиийки, худди шундай хулоса келиб чиқади. Бу эса шартномада қатнашмаган республикалар ўз-ўзидан Иттифоқимиздан четда қолаверади, деган гап. Бу лойиҳанинг энг жиддий камчилигидир. Шунинг учун ҳам бу ҳужжат ниҳоясида «Ушбу шартноманинг иловалари бор» демасдан ундаги изоҳлар, тартиб-қоидаларни баённома тарзида лойиҳа билан бирга эълон қилавериш лозим эди.

Мен мулоқотимизни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети IV пленумининг Мурожаатномасидаги қуйидаги жумлалар билан якунламоқчи эдим: «Биз фақат биргаликдагина ҳозирги мураккаб босқични бартараф этиб, минтақанинг ижтимоий-иқтисодий ва экологик муаммоларини ҳал эта оламиз, миллатлараро муносабатларни яхшилаб, республика халқларининг хавфсизлигини ва маърифатли турмушини таъминлай оламиз».

Дарҳақиқат, бизнинг эркин истиқболимиз янгиланган ягона Иттифоқдадир!

Суҳбатдош Абдулла НУРИМОВ.

Анъаналар — халқ мулки

Наврўз байрами шодиёналарга бойлиги билан кишилар қалбига олам-олам қувонч бағишлайди.

Юртимизда баҳор нафаси кезиб, Наврўзи олам яқинлашмоқда. Бу улуғ байрамни кутиб олиш учун ҳамма ерда тайёргарлик ишлари кетаяпти. Сир эмас, Наврўзнинг ҳар бир районда кўтаринки руҳда ўтиши, кўп жиҳатдан район ижроия қўмиталаридаги мутасаддиларнинг ташкилотчилик маҳоратларига ва улар ишлаб чиққан тадбирларга боғлиқ.

Шу муносабат билан жамоатчи мухбиримиз Куйбишев район ижроия қўмитасининг раиси А. А. АҲМАДЖОНОВга бир неча саволлар билан мурожаат қилди.

НАВРЎЗ ҚУВОНЧЛАРИ

— Акром Акбарович, районда Наврўз байрамини кутиб олиш учун қандай тадбирлар кўзда тутилган?

— Аввало шуни айтиш керакки, ота-боболаримизнинг қадимий анъанавий байрами бўлган Наврўзнинг қайта тикланиши эътиқодли кишиларимиз учун осон кечади. Модомики, шундай экан, ҳар бир корхона, ташкилот, ҳатто болалар муассасалари, қолаверса бутун жамоатчилик улуғ айёмга тайёргарлик ишларидан четда турмаслиги керак.

Бинобарин, районимиз миқёсида қатор тадбирларни режалаштирдикки, зеро Наврўз ҳар биримизнинг оиламизга саломатлик, қувонч, бахт олиб кирса. Одамларнинг бир-бирига янада мурувватли, меҳр-оқибатли бўлишини ато этса.

Бунинг учун районимиздаги мавжуд 34 маҳалла қўмиталарининг фаоллари ҳозирданоқ Наврўзнинг тансиқ, киши аъзолари учун жуда фойдали таомлар — сумалак, ҳалим пишириш учун тайёргарлик ишларини бошлаб юбордилар.

Наврўз олдидан маҳаллалар учун Бекобод металл заводида 50 та 50 килограммлик қуйма қозон, Тошкент авиация бирлашмасида эса 80 та самовар ясатиб бердик.

Ҳар бир маҳаллага 70 донадан чинни лаган, коса, чойнак, пиёла олиб тарқатиш мақсадимиз. Бунинг учун Тошкент чинни заводи билан 30 минг сўмга шартнома туздик. Буни байрамгача албатта амалга оширамиз. 10 комплектдан стол-стул олиб бериш учун буюртма бердик.

Наврўзда албатта кўпчилик бир-бирининг ҳолидан хабар олади, совғалар улашади. Байрам комиссиямиз аъзолари ҳам яккаёлғиз яшовчи қариялар, Улуғ Ватан уруши ногиронларининг ҳолидан хабар олиб, икки оғиз ширин сўз айтишни мақсад қилиб қўйдилар. Районимиз социал-таъминоти бўлими, меҳр-шафқат жамғармаси билан ҳамкорликда жуда ҳам ночор яшовчи 125 кишига совға улашиб, 100 кишига ва уйида ногирон болалари бўлган 50 хонадонга моддий ёрдам кўрсатдилар.

Район ҳудудидаги бозорларда, белгиланган майдончаларда, дўконлар қошида озиқ-овқат мева ва сабзавот ярмаркалари, баҳор таомларининг савдо кўргазмасини ташкил этиш — савдо ходимлари ҳамда ошпазларимизнинг энг асосий вазифаларидир. Маҳаллаларда, ишхоналарда шоиру ёзувчилар, фан ва маданият арбобларининг халқ билан учрашувлари уюштирилади.

Наврўзнинг чинакамига сайилга айланиши, халқимизга кулги-табассум улашиши ҳар доим санъаткорларга боғлиқ бўлиб келган. Шу мақсадда районимиздаги барча маданият уйларининг ходимлари, ашулачилари ва рақкосалари маҳаллаларда, маданият ва истироҳат боғларида, белгиланган майдончаларда халқимизга ўз маҳоратларини кўрсатадилар.

— Районда кўпчилик аҳоли «дом»ларда яшайди...

— Саволингизга тушундим. Одамларнинг бир-бирига оқибатли, оғир кунларда ҳамдард бўлишларида, турли маросиму Наврўз каби халқ байрамларини нишонлашда, турли миллат вакилларини байналмилал руҳда тарбиялашда маҳалла қўмиталарининг аҳамияти жуда катта. Қолаверса, бизнинг районда турли миллат вакиллари бор. Тўғри, кўпчилик кўп қаватли биноларда истиқомат қилишади. Ҳозирги кунда районимизда 34 маҳалла қўмитасининг 5 таси кўп қаватли турар жой ҳудудларида яқиндагина ташкил этилган қўмиталардир.

Районнинг Шимоли-Шарқ мавзесида «Туркестанец» (асосан ҳарбий хизматчилар яшайдилар), 6-Қорасув мавзесида «Наврўз», «Авайхон», «Марказ—1» мавзесида, «Оқибат», Луначарский шох кўчасининг жанубий томони мавзесида А. Югнакий маҳалла қўмиталари тузилди. Куни кеча «2-Ташавтомаш» мавзесида яшовчиларнинг маҳалла қўмитасини тузганликлари тўғрисида қарор олиб келишди. Маҳалла қўмиталарини тузиш қолган мавзеларда яшовчиларнинг ҳаракатига боғлиқлигини унутмаслик керак.

Мана шу 34 маҳалла қўмиталарининг раис ва котибларига иш ҳақи тўланаяпти. Маҳалла қўмиталари Низомига кўра энди ҳар бир маҳалланинг ўз муҳрли тамғаси бўлади.

А. Югнакий маҳалла ҳудудида чойхона, клуб ва турли маросимларни ўтказишга мўлжалланган замонавий лойиҳадаги маҳалла биноси қурилаяпти. Бундан буён ҳар бир маҳаллани иқтисодий жиҳатдан мустаҳкамлаб бориш учун корхона ва ташкилотлар оталиғига бириктириб қўйилади.

Турар жой бошқармалари, йирик ётоқхоналари бўлган корхона ва ўқув юртлари томонида Наврўзга катта тайёргарлик кўрилаяпти.

— Наврўз шарофати туфайли районда ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларига қандай аҳамият берилаяпти?

— Ободонлаштириш ишлари деярли ҳар кунлик иш. Лекин байрам арафасида 30 минг куб ҳажмдаги ариқлар, каналлар тозаланади, 18 минг манзарали ва мингта мевали дарахтлар ўтказилиши мўлжалланган. 10 мартдан эса районимиздаги барча ташкилот ва муассасалар учун ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ўн кунлиги ўтказилмоқда.. Бу борадаги энг яхши кўрсаткичга эришган ташкилот, муассаса, маҳалла қўмиталари, ҳатто фуқароларни пул мукофоти ва совғалар билан тақдирлаш кўзда тутилган. Бундан ташқари маҳалла қўмиталари ўзларининг ҳудудларида кўчат ўстиришни истасалар, уларга истаганча кўчатлар сотиб олиб беришимиз мумкин.

Суҳбатдош Абдумажид ЭРГАШЕВ.

АНИҚ РЕЖАЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР Президентининг республикада «Наврўз» умумхалқ байрамига тайёргарлик кўриш ва ўтказиш ҳақидаги Фармонида инсоний қадриятларни янада камол топтириш, ўз-ўзига ишонч руҳи ва миллий ғурурни мустаҳкамлаш, дўстлик, биродарлик, ҳамжиҳатлик, меҳр-шафқатни улуғлаш, маданий ва тарихий анъаналарни давом эттириш ва ривожлантириш, асрлар давомида шаклланган урф-одатлар ва удумларни эъзозлаш «Наврўз» байрамининг асосий мақсадларидан бири эканлиги алоҳида таъкидланади. Ушбу Фармонда бу умумхалқ байрамини ўтказишда ҳар бир ташкилотнинг масъулияти ҳам уқдирилади. Ана шундан келиб чиқиб, Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг эндокринология илмий-тадқиқот илмгоҳида ҳам «Наврўз» байрамини ўтказиш юзасидан аниқ режалар ва бажарилиши лозим бўлган вазифалар белгилаб қўйилди. Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги, Ленин мукофотининг совриндори, илмгоҳ директори Ё. Х. Тўрақулов бошчилигида бўлиб ўтган мажлисда «Наврўз» байрамининг ушбу илмгоҳда ва унинг шифохонасида қандай нишонланиши билан боғлиқ масалалар хусусида атрофлича сўз борди.

Маълумки, «Наврўз» умумхалқ байрами анъаналарига биноан ҳар бир фуқарога иззат-икром кўрсатилиши, қариялар, болалар, беморлар, ногиронлар ҳолидан хабар олиш, бева-бечора ва боқувчисидан ажралганларга меҳр-шафқат кўрсатишга алоҳида эътибор берилади. Бу ерда ўтказиладиган тантаналарда ҳам ана шу масалаларга муҳим эътибор қаратилади. Илмгоҳ ходимлари орасидаги кам даромадли оилаларни тақдирлаш, баҳор таомларидан сумалак, чучвара, кўк сомса ва бошқа таомлар билан беморларни сийлаш, улар қалбига қувонч бағишлаш, ҳаваскорлик тўгараклари аъзоларининг чиқишларини ташкил этиш, ўйин-кулги, қўшиқ, рақс гулдасталарини ижро этиш шулар жумласидандир.

Илмгоҳимиз ва унинг шифохонасида «Наврўз» байрамига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Бу байрамнинг ҳар биримиз ёдимизда узоқ вақт сақланиб қолиши учун барча чора-тадбирлар белгиланмоқда.

Носир ҚОСИМОВ,
Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирлиги эндокринология илмий-тадқиқот илмгоҳи шифохонасининг бўлим мудири, тиббиёт фанлари номзоди.

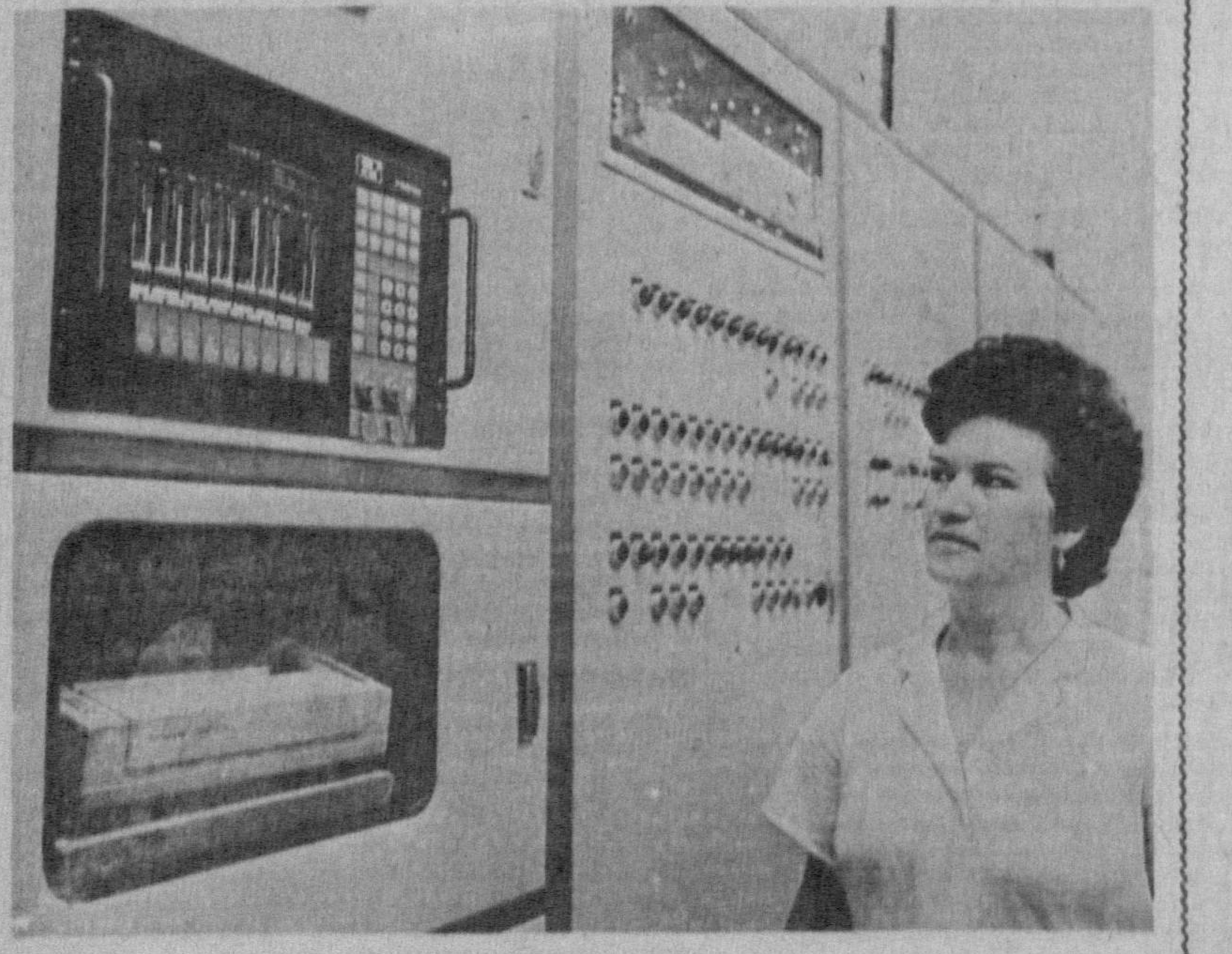

Тошкент булка-қандолат комбинатининг меҳнаткашлари Италиядан келтирилган жиҳозлар туфайли маҳсулотларни янада сифатли қилишга эришишмоқда.

СУРАТДА: корхонанинг пешқадам машинисти А. Жеребьетева.

Т. Каримов сурати.

Азалий удумларимиз

«АЛЛА, БОЛАМ...»

Донодан сўрабдилар:

— Дунёда энг ширин нарса недур?

— Фарзанд.

Ҳа, фарзанд — умр зийнати, ҳаёт қувончи, кўзларимиз нури, қалбимиз шуури, белимиз қуввати, кексалик иззати... У оқилу доно бўлиб вояга етса, ота-онага раҳмат келтиради. Борди-ю, ноқобил, нодон бўлиб, жамиятга, кишиларга зарар етказса, ота-онасига лаънат ёғдиради.

Сўнгги йилларда авж олган қонунбузарлик, тошмеҳрлик, раҳмсизлик каби иллатларнинг туб илдизлари қаерда? Инсон учун буюк неъмат — ҳаётда нечун баъзи кишилар қўрс, шафқатсиз, бировнинг дардига лоқайдлик билан қарашмоқда? Бу иллатларнинг асл моҳияти бемеҳрликдан эмасмикан?

Фарзандга берилган меҳр ҳеч қачон изсиз қолмайди. Донишманд халқимиз чақалоқни илк бор бешикка белаётганда: «Илоҳим бахтли-саодатли, ризқу насибали, юзи иболи, кўзи ҳаёли бўлсин. Барчага ширинсухан, саҳий, дастурхонли бўлсин», — дея эзгу ниятлар билдириши бежиз эмас.

Меҳр, она иссиқ бағрига гўдагини илк бор босганда, унинг оғзига биринчи бор кўкрак тутганда бошланади. «Она сутининг мўллиги ҳам меҳр-муҳаббатга боғлиқдир», — дейишади кексалар.

Қадимдан серфарзандлик, ўз жигаргўшаларига сермеҳрлилик, дилбанди ширинлигидан ором олиш ўзбек миллатига хос туйғудир. Шу боисдан «Ўнта бўлса — ўрни бошқа, қирқта бўлса — қилиғи», деймиз. Фарзандга сингдирилган туйғу унинг эсли-ҳушли, каттани ҳурмат, кичикни иззат этувчи, ўзгага дардкаш, ота-она кўнглини олувчи, бировнинг дилини оғритмайдиган инсон бўлиб етишувига омил бўлади.

Кекса онахоннинг ўз набираларига айтган сўзлари қулоғимга чалинади: «Бувангиз раҳматли ишдан ҳориб-толиб келганларида саккиз бола — адангиз, амаки ва аммаларингиз хурсандчилик билан кутиб олар эдилар. Овқатланиб бўлганларидан сўнг болалар гурпайлашиб, бувангизнинг устига миниб олишар, у киши «бўп-бўп» қилиб, «от» бўлардилар. Мен уларга: «Ўзингиз ишдан ҳориб келгансиз, булар кўпроқ чарчатадилар-ку», — десам, «Мен шулар билан қувнаб, чақчақлашиб, ҳордиқ оламан, барча чарчоқларим чиқиб кетади. Фарзандлар ўз ота-онаси билан қанча кўп бирга бўлсалар, улар меҳрига қанчалик кўп қонсалар, улғайганларида ўз болаларига ҳам шунчалик меҳр-оқибат кўрсатишади», — дер эдилар.

Бир неча асрлар оша бизгача етиб келган халқ оғзаки ижодининг дурдона эркалатмалари, алла жавоҳирлари бир неча авлодларнинг ақлу фаросати ҳамда турмуш тажрибасининг якуни, донишмандлиги маҳсули бўлиб, оналар меҳрини ифодаловчи манбадир.

Оналар дилбандларини халқ ижодидан унумли фойдаланиб тарбияласалар, яхши натижа беради. Бадиий ифодаланган бу дурдоналар аввало болага қувонч бағишлаб, ўз мазмуни, бадиий образлар, тилининг гўзаллиги ва жозибадорлиги, шеърий нутқнинг оҳанги, таъсир кучи билан ўзига мафтун этади.

Бола тарбияси гўдакликда тингланган илк алладан, дастлабки қўшиқдан, қизиқарли эртакдан бошланади.

Алла — ҳажман кичик, мазмунан содда, мусиқий оҳангга эга шеърий тўртлик бўлиб, майин овоз билан айтилганда болани тинчлантириб, ором олишга ундайди. Шу билан бирга, алла айтаётган она ҳам асаблари тинчланиб, бир маромда куйлаб, фарзандига юрак сўзларини меҳр билан изҳор этади:

Алла болам бахти бордир, аллаё,
Олтинлардан тахти бордир, аллаё,
Ширингина қўзичоғим аллаё,
Ухлаб қолса, нақди бордир, алла.

Илк ёшда айтилган алла бола хотирасида умрбод қолиб, бутун ҳаёти давомида қалбини қитиқлайди.

Аллалар ёдингда бўлсин, эркам болам, аллаё,
Уйқулар кўзингда бўлсин, эрмакжонам, аллаё.

Она дилининг нозик туйғулари ушбу мисраларда ифода этилади:

Топ ичидан танлаб олган,
Тоши човқарим, болам алла,
Гуллар ичидан искаб олган,
Гули райҳоним, болам алла.

Келинчакларимиз дилбандларини пўписа билан эмас, аллалаб, эркалаб ухлатсалар, улар қалбига саховат уруғини сочсалар нур устига аъло нур бўлади.

Оналар қадимдан ўз орзу-истаклари, яхши ниятларини эркалатмаларда изҳор этганлар. Уларнинг ҳар бири кишини ширин орзу-истаклар сари етаклайди.

Гулчеҳра МУҲАММАДЖОНОВА.

Муштарийлар учун учрашув

«ДУГОНАЛАР»

Ўзбекистон радиосининг ижтимоий-сиёсий эшиттиришлар бош муҳарририяти «Дугоналар» ойномаси муҳаррири Матлубахон Исломова билан мулоқот

— Матлубахон опа, аввало ойномангизнинг дастлабки фаолияти билан таништириб ўтсангиз.

— Ойномамиз 1958 йилда ўз фаолиятини бошлаган. Зулфия Обидова, Ҳакимахон Илҳомова, Эсоной Содиқова, Ўзбекистон ССР халқ артисти Риҳсихон Иброҳимова, Мукамбар Раҳимова, Мастурахон Исоқовалар эшиттиришларимизда фаол иштирок этиб келишмоқда. Менинг фаолиятим эса 1967 йили ТошДДнинг филология куллиётини тамомлагач бошланган.

— «Дугоналар» радио ойномасининг асосий мақсади нимадан иборат?

— Бизга ҳар ойда ўртача 40—50 та хат келади. Мактуб муаллифлари кексалик нафақасини ололмаётганликлари ва бошқа муаммолар бўйича мурожаат этишади. Улар асосида турли мутахассисларни таклиф этамиз ёки хат орқали раҳбариятдан жавоб оламиз. Айниқса жумҳурият социал таъминот вазирининг ўринбосари Сафура Мирзааҳмедовага хатлар кўп келади. Сафурахон уларнинг ҳаммасини ижобий ҳал этишга ҳаракат қилиб келяпти.

Шунингдек, ойномамизда «Дугоналар» ёрдам берди» почтаси, «Муаммолар ва мунозаралар» саҳифаси доим эшиттириб борилади.

— Узоқ йиллар давомида хотин-қизларимиз шароитини яхшилашга, меҳнатини енгиллатишга етарли аҳамият бермадик. Уларга оғирлик қилади, деб ўйламай техника ва оғир ишларни шиор қилиб кенг тарғиб қилдик. Оқибатини эса бугун кўриб турибсиз...

— Ҳа, шу пайтгача «бошловчи» йўрғалатган томонга оғиб, Барчин, Кумушлар кабилар нидосини эшитсак-да, муаммоларни дадил кўтаришдан чўчидик. Техникани «эгаллайман» деб не-не хотин-қизларимиз қанақа касалликларни орттириб олишмади дейсиз. Кўксиларига тақилган нишон уларга дармон бўлармиди. Японлар аёлни гулга қиёслашади. «Ҳужум» ҳаракати бошланганига олтмиш йилдан ошган бўлсада, ўтган йилда 273 аёл ўз жонига қасд қилган. Бу ҳаммамиздан хотин-қизлар масаласига масъулият билан ёндошишни талаб этади. Бир пайтлар ҳаёсиз раҳбар аёл ҳақида эшиттириш тайёрлаган эдим: бир ойга яқин муҳаррирят остонасидан кетмади. Шунақа, аёл кишининг журналист бўлиши ҳам осон эмас...

— Ёлғиз оналар тақдири билан ҳам қизиқиб турасизларми?

— Албатта! Ўтган йили шаҳримизда анча йил болалар шифокори бўлиб ишлаган ва ҳозир қариялар уйида яшаётган аёл билан суҳбатлашгандим. У ўз фарзандидан нолимади, фақат «кўргилик экан-да» деди. Аёлга билдирмасдан шахсий дафтаридан фарзанди «катта» ишда ишлаётганини ва телефон рақамини билиб олдим.

Сим орқали ўғли билан боғландим. Нима мақсадда қўнғироқ қилганимни билгач, «Уч ёшлигимда ташлаб кетган аёлни қандай қилиб «Она» дейман» деди.

Ахир ўйланг, аёл ўткинчи орзу-ҳавасга берилиб болани ташлаб кетса, гўдак она сути ва меҳрини тотмаса қандай қилиб унга талпинсин?!

Шунингдек, жумҳурият Қизил Ярим ой жамияти, меҳр-шафқат жамғармалари билан доимий ҳамкормиз. Фарғона ва Хоразм вилоятларида яшовчи ёрдамга муҳтож она ва оилаларга қўлимиздан келганча кўмаклашяпмиз.

— Чинозлик Муҳаббатхон, ленинободлик Зулфияхонларнинг ногиронликларидан хабарингиз бўлса керак. Умуман, ўша мажруҳ ижодкорми, оддий ишчими биринчи навбатда инсон. Инсонга эса инсонларча меҳрли бўлиш керак, деймизу...

— Муҳаббат Мирзаева ҳақида ёзилган мақолани ўқигандим. Бу мавзу бизнинг ҳам эътиборимизда. Мутасадди ташкилот, уюшмалар билан ҳамкорлик қиляпмиз.

— Муҳарририятингиз тингловчилар билан очиқ мулоқот ҳам қилиб турадими?

— Фарғона вилоятининг Фарғона районида кекса ногирон Кумуш ая Раззоқовани жумҳуриятимизда яхши билишса керак. У киши ҳозир 60 ёшдалар. Ўттиз йил бурун пахтакор аёлларнинг фарзандларига шийпонда тарбиячи бўлиб ишлар эдилар. Бир куни омонат шийпон қулаётганини пайқаб остидан 18 нафар болани қутқариб ва сўнгги икки чақалоқни олиб чиқаётганларида шийпон устуни онанинг белига тушади. Шу-шу 30 йилдан буён ногирон бўлиб тўшакда эдилар. Жамоа хўжалиги раҳбари ва одамлари оқибатли экан, ёлғизлатиб қўйишмади. Лекин у ҳукумат мукофоти билан тақдирланмагани аянчли. Ўтган йили Кумуш ая ва жамоа хўжалигининг аъзолари билан юзма-юз мулоқотда бўлдик. Бу йил эса Тошкент политехника олий билимгоҳининг 29-ётоқхонасида яшовчи қизлари билан «Қизгина, ҳаётга тайёрмисиз?» ҳамда «Инсон қадри билимда», «Аёл ҳаёси билан гўзал» кабн очиқ мулоқотлар ўтказдик.

Суҳбатдош
Мухтор СУЛАЙМОНОВ.

СУРАТДА: М. Исломова (ўнгда) янги эшиттиришни тайёрлаш жараёнида

Ўзбекистон ССР янги мадҳияси матнлари лойиҳаси—муҳокамада

ТАРИХИМИЗ ВА КЕЛАЖАГИМИЗ ИФОДА ЭТСИН

БЕЛЛАШУВГА қўйилган жумҳурият янги мадҳияси матнлари лойиҳалари — «Элбек» ва «Қўнғиртовлик» билан танишиб чиқдик. Бу ҳақда турли фикрлар, истак ва мулоҳазалар билдирилди. Биз бир нарсадан жуда таажжубландик: мадҳия матнлари лойиҳаси шу йилнинг 16 январида эълон қилинган бўлса-да, ҳозиргача ойнаи жаҳон ва радиода бу мавзуда бирор марта кўрсатув ёки эшиттириш ташкил қилинмади. Рўзнома ва ойномаларда ҳам кишиларнинг фикр-мулоҳазаси ифодаланган мақолалар кўринмаяпти. Айниқса, қишлоқда истиқомат қилувчилар мадҳия матнлари билан танишишмаган ҳам бўлишса керак. Шуни ҳисобга олган ҳолда кенг жамоатчиликни бундан хабардор қилиш мақсадида олимлар, шоирлар, ёзувчилар, ишчилар ва деҳқонлар учун оммавий тадбирлар ўтказилса фойдадан ҳоли бўлмасди. Халқнинг фикрини билмасдан, ҳисоблашмасдан туриб уни қабул қилолмаймиз-ку, ахир. Сабаби миллий мадҳиямиз халқимиз тарихи ва келажагининг кўзгуси бўлмоғи даркор. Қолаверса, бугун қабул қилинган нарсани эртага бекор қилиб бўлмайди. Шунинг учун ота-боболаримиз айтганидек, «етти ўлчаб бир кесмоқ» эртанги кунга бўлган муносабатимизни билдиради.

Энди юқорида айтганимиз иккита лойиҳа ҳақида гапирадиган бўлсак, бизга кўпроқ «Элбек» матни маъқул бўлди. Назаримизда ундаги фикрлар аниқ ва равшан бўлиб, дилга яқинроқдир. Ҳар бир сатрдан халқимизнинг жафокаш ва меҳнатсевар кишилари қиёфаси мўралаб, отаётган тонгга умид билан боқаётганга ўхшайдилар. Шеър енгил ўқилади ва осонгина ёдда қолади. Бу ҳам асарнинг мадҳия бўлишга арзигулик фазилатидир. Хуллас, биз «Элбек»ни ҳар жиҳатдан жумҳурият мадҳияси талабларига жавоб бера олади деб, истак билдирамиз.

Сайёра САЛИМОВА,
Акмал Икромов районидаги 297-мактаб директори.

Фельетон

ОЧНИНГ АҚЛИ ҚОРНИДАМИ?

«Айрон сўраб келгандан челагингни ҳам қизғанма», дейди халқ. Бу-ку бир айрону челак экан, аммо давлатимизнинг келажагимиз — болаларга ажратган «нони»ни туя қилиб, ризқини қийиб келаётганларга нима дейиш мумкин?!

Нима дейишга ҳам тил ожиз. Лекин факт фактлигича қолади. Ундан кўз юма олмайсиз. Алқисса, ўтган йили жумҳурият Президенти кўп болали оналарга нафақа пулини ошириш тўғрисида Фармон чиқарди. Бундан ҳамманинг оғзи қулоғига етаёзди. Чунки ҳар биримиз кўп болалимиз! Ҳатто туғишни истамайдиганлар ҳам ҳаракатга тушиб қолишди. Ҳукуматнинг болалик ва оналикни муҳофаза қилиш бўйича, халқ таълими, соғлиқни сақлаш идораларининг вазифалари хусусидаги қарори чиқиб қолди. Нур устига нур. Қани энди бу қарорлар тўла амалга ошса, ҳукуматнинг ҳам «Қўлим очиқ — юзим очиқ» деганларидек, юзи ёруғ бўлади...

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш бўйича Президент Фармонию ҳукумат қарорлари тўла бажарилмаётганини кўриш мумкин. Аммо «Чиқадиган чиқмасдан, кирадиган кирмас» деганларидек, бепул даволанишга ва дори-малҳамга муҳтож аёллар тўғрисида тўлиқ маълумот йўқ. Шу сабабли жумҳурият Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳам хайрни тўлиқ қилмади. Аввал ажратилган 550 минг сўм маблағни қирқиб ташлади. Натижада бу 316 минг сўмга тушиб қолди. Ахир «Қўй берган киши ипидан қочмас», дейдилар. Вазирлик ҳам осонгина ип баҳона, «нон»ни яримта қилиб қўя қолди.

Бу яримта «нон» эгасига етгунча яна яримта бўлмайди, деб ким кафолат бера олади? Масалан, Собир Раҳимов ноҳияси соғлиқни сақлаш бўлими (мудири Раҳмедов) да заиф ҳомиладор аёлларни бепул даволаш учун ажратилган 15,3 минг сўмдан 11,6 минг сўми ишлатилган, холос. Буни туғруқхоналар мисолида қарасак, «нон» бурдаланиб кетади. 3-туғруқхонага ажратилган 7,5 минг сўмнинг 3,7 минг сўми ишлатилган, бу бори-йўғи 50 фоизни ташкил этади. Туғруқхонада бундай камқувват қанчадан қанча аёл бор. «Нон бўлаги»ни яна бўладиган бўлсак увоғ ҳам бўлмайди. Бу билан она қорнида ёруғ дунёга интилаётган боланинг «нони» яна туя бўлади. Ҳали дунёга келмасдан ризқидан айрилади, бечора.

«Қуруқ чўпни чайнаган билан мой чиқмайди». Ноҳиядаги болалар поликлиникасидагиларнинг ҳам «қозон»га қараганн билан қорни тўймайди. «Нони» яримта, ёки мутлақо йўқ. Ҳатто улар икки ёшгача бўлган болаларни бепул овқатлантириш учун неча сўм ажратишганини ҳам билишмайди. Аслида «масаллиқ» «қозон»га тушган, лекин оловнинг баландлигидан қозоннинг таги тешилиб кетганга ўхшайди. Кирим-чиқимни аниқлаш қийин экан, гўё ёмғир ёққану қумга сингиб кетган... Ана топиб олавер...

Бу албатта ноҳия соғлиқни сақлаш бўлими ва ноҳия педиатри томонидан ҳисоб-китоб ишларининг ўлда-жўлдалигини кўрсатади. Шунинг учун ҳам тикилган «қозон» қайнамай ётибди...

Киров ноҳияси соғлиқни сақлаш бўлими (мудири Шаҳобова) худди турғунлик йилларидек С. Раҳимов ноҳияси билан «мусобақа» ўйнаётганга ўхшайди. Ноҳия туғруқхоналарида ҳам «Хомтама хийлагарга алданар» деганларидек, бир амаллаб олган тухумидан сариғи чиқмайди. Камқувватли, дармонсиз ҳомиладор аёлларга берилаётган малҳамикорнинг самараси кўнгилдагидек эмас. Камдармонликнинг сабаблари таҳлил қилинмайди. Ҳомиладорларга нисбатан айрим дори-дармонлар керагидан ортиқча берилиши оқибатида аллергияга ёки бошқа кўнгилсизликларга олиб келиши мумкин.

Халқимизда аччиқ бўлса ҳам бир ажойиб мақол бор: «Томоқ кўрмай ўлгандан томоқ кўриб, еёлмай ўлган ёмон». Давлатимиз, ҳукуматимиз «луқма»ни оғизга солиб қўйибди. Аммо чайнолмайсиз. «Тақир ердан чанг чиқмас» деганларидек, «луқма» ҳам худди тошга ўхшайди. Кўрмоқ бору емоқ йўқ. Шунинг учун ҳам бутун бошли улкан шаҳарда бепул овқатлантириш масаласи ҳам «Сўраганнинг бир юзи қора, бермаганнинг — икки юзи»га ўхшайди. «Тангрининг молини шайтон қизғанар» деганларидек, шаҳар мактабларининг 1—5-синф ўқувчиларини бепул овқатлантириш учун 237,4 минг сўмлик маблағ ишлатилмай қолинди. Хўш, бу «тежаш»дан кимга наф? Наҳотки, болаларимизнинг ризқини қийсак? Ахир шундоқ ҳам улар нимжон, касалманд, озғин... Бу ҳолда улардан қачон фазогир (космонавт) чиқади?

Наҳотки, шу пайтгача шаҳар бўйича ўқувчи болаларни ошхоналарда бепул овқатлантиришнинг буюртмалар бериш усули ишлаб чиқилмаган бўлса?! Юқорида текширилган мактаблар (Киров ноҳияси халқ таълими бўлими мудири Назарова ва Октябрь ноҳияси халқ таълими бўлими мудири Дадашев)да шу кунгача эрталабки нонуштага жавобгар мутасадди кишилар белгиланмаган. Оқибатда, назоратнинг йўқлиги туфайли 1—5-синф ўқувчиларининг маълум қисми нонуштасиз қолиб кетдилар. Кўпгина мактабларда брак комиссиялари номигагина ишлаяпти. «Очнинг ақли — қорнида» деганларидек, нонуштасиз партада ўтирган боланинг калласига нима ҳам кириши мумкин? Балки менинг нонимни ким туя қиляпти экан? — деб ўйлаётгандир. Тўғри, «Алдагани бола яхши». Бугун болани алдасак, эртага келажагимизни алдамаймизми? Ҳурматли мутасадди ўртоқлар, сизларнинг ҳам бола-чақангиз бор, тушунамиз. Балки бозор иқтисодиётига ўтиш чоғида (ўтмасдан нарх-наво ошиб кетган чоғда) болангизнинг қорни ва кўнгил тўқдир. Лекин дўппини бошдан олиб, ўйлаб кўрсак, ҳали орамизда «бир тийиннинг устида турадиган», ҳисоб-китоб билан ўтириб-турадиган, очнаҳор, енгил-юпун болалар — фарзандларимиз бор. Улар ҳақида ғамхўрлик қилиш айнан сиз мутасаддиларнинг, жамиятнинг иши эмасми?!

Тўхтамурод ТОШЕВ.

Ҳар тўғрида

КИМЁ МЎЪЖИЗАСИ

ҚАДИМГИ грекларда Мидас деган подшо тўғрисида ажойиб бир афсона бўлган. Бу афсонада ривоят қилинишича, Мидаснинг қўли нимага тегса, ўша нарса олтинга айланиб қолар эмиш. Ҳозир эса кимё фани нимага «қўл урса», ўша нарсадан қиммат баҳо материаллар олинмоқда. Ахир, қадимги замон кишилари уни бекорга кимё демаганлар-да.

Ҳозирги замон кимё фани тараққиёти шу даражага етдики, у бутун инсониятни кийим-кечак ва уй-жой билан бемалол таъминлашга қодир бўлиб қолди. Машҳур рус олими Д. И. Менделеевнинг «... илғор технологиянинг асосий вазифаси — ташландиқ ва кераксиз нарсалардан фойдали нарса ишлаб чиқиш йўлларини қидириб топишдир», деган сўзлари ҳозирги замон кимёгарларининг асосий шиорига айланди.

СУНЪИЙ СУТ

1880 йили рус олими Н. И. Лунин кимёвий моддалардан сунъий сут тайёрлади. У ана шу қўлбола сутнинг тирик организмга таъсирини ўрганиш мақсадида йигирмата сичқондан ўнтасини сунъий сут билан, қолганларини эса сигир сути билан бир неча кун боқди.

Дастлаб сичқонлар яхши яшади. Кейинчалик эса сунъий сут билан озиқлантирилаётган сичқонлар серуйқу, кам ҳаракат бўлиб қолди ва касалланиб, бирин-кетин ҳаммаси ўлди. Олим сигир сутида оқсил, ёғлар, қанд, сув, минерал тузлар билан бирга, қандайдир бизга номаълум, аммо ҳаёт учун зарурий моддалар ҳам бўларкан, деган хулосага келди.

ЕРЁНҒОҚДАН — ДОРИ

ГЕРМАНИЯЛИК доктор Губерт Теодор Брюслер 8 йиллик илмий текширишлари натижасида ерёнғоқ ёғидан ўта тўйинган ёғли кислоталар аралашмаси тайёрлашга муваффақ бўлди. Бундай аралашма гемофилия — бетўхтов қон кетишини даволашда жуда асқотадиган энг яхши восита бўлиб хизмат қилди.

Акбар АЛИЕВ
тайёрлаган.

Болалик боғи

ҚАНАҚА ЙИҒЛАЙ?

Харҳаша қилиб йиғлаётган тўрт ёшли Жасурбекка онаси деди:

—Агар шунақа йиғлайверсанг сенга ҳеч нарса олиб бермайман.

— Унда қанақа йиғлай?

СОЧИҚ ҚАНИ?

Тўрт ёшли Ботир юзини ювиб хонага кираркан шошиб деди:

— Тезроқ сочиқни беринглар, қуриб қолаяпти.

Салоҳиддин СИРОЖИДДИНОВ.

Дам олиш оқшомида

Умидли дунё

ТОҒАМИЗ ҚАЙТАРМИКАНЛАР

ОДАТДА хатлар қутисини мен очаман. Рўзномаларни кўздан кечириб, орасида хат ёки бошқа хил қоғозлар бўлса илк бор менинг қўлимдан ўтади. Бугун ҳам шундай бўлди. Акам Шуҳрат номига келган чақириқ қоғозини биринчи бўлиб ўзим ўқидим.

Кечқурун жамоа жам бўлганда:

— Диққат, янгилик бор, — дедим лотереясига катта ютуқ чиққан бахтли одамдек хушчақчақлик билан. — Шуҳрат армияга кетади, мана, чақириқ қоғози.

Шуҳрат каттамиз бўлиб, армия ёшига етган эди. Ўтган йили мактабни битиргандан сўнг илмгоҳга кириш учун уриниб кўрди. Лекин, танловдан ўтолмай, олдимиздаги қурилишда ишлаб юрарди.

Бу хабар ҳақиқатан ҳам ҳаммани ҳайратга солди. Суҳбатлашиб ўтирган дадам ва онамнинг гаплари чала қолди. Укаларим эса худди қизиқ бир воқеа устидан чиқиб қолгандек юзларига табассум югурди. Жимликни Шуҳратнинг ўзи бузди. «Қани, буёққа бер!» (Баравар ўсиб-улғайиб келаётганимиз учун бўлса керак бир-биримизни шу вақтга қадар ҳеч сизламас эдик).

Шуҳрат чақириқда ёзилган сўзларни обдон синчиклаб ўқиб: «Ҳарбий комиссариатга, комиссияга чақиришибди», — деди ва қоғозни отамга узатди. Онамнинг кўнгли тўлиб турган экан, кўзларидан ёш қалқиб чиқа бошлади. Шундай қилиб, Шуҳратни Совет Армияси сафига олиб кетадиган бўлишди. Кетишдан олдин у ўртоқларини чақирди. Дўстларидан ташқари йиғинга қариндош-уруғлар, қўни-қўшнилар, маҳалла фаоллари ҳам қатнашишди. Маҳалла қўмитасининг раиси сўз олиб, эсономон йигитлик бурчини ўтаб келишини тилади. Шу тобда мен онамга қарадим. Онам бечора ич-ичидан эзилиб, унсиз йиғларди. Бошларидан кечган қийинчиликлар ва азоб-уқубатларга тўла дамларини менга сўзлаб берган эдилар.

Уруш бошланганда энди 19 баҳорни кўрган хушчақчақ, ёқимтой, бир сўзлаб ўн куладиган Козимхўжа исмли тоғамизни ҳамма қатори фронтга олиб кетадиган бўлибди. Бувим билан бирга онам ҳам кузатишга чиқибдилар. Ўша вақтларда онам нозиккина қиз бола эканлар. Тоғамнинг сафар халталарини кўтариб бораётиб оломон орасида қолиб кетибдилар. Ниҳоят йигитларни поездга «уришибди». Тоғамнинг юзларида табассум-у, аммо ўзлари ғамгин хайрлашибдилар. Онам хотирасида у кишининг сиймоси ана шундай муҳрланиб қолибди.

Орадан бир қанча фасллар ўтибди. Хат-хабарлар келиб турган. Сўнгги бор қайсидир чет эл шаҳри остонасидан ёзган хатларини олишибди. Ҳарбий кийим ўзига ярашган, қоматли бир киши хушмуомалалик билан:

— Опа, сизнинг Козим деган ўғлингиз борми? — деб сўрабди.

— Ҳа, ҳа, айланай бор, фронтда, анчадан бери хабар келмайди, бирор янгилик борми? — дебдилар бувим титраб.

— Опа, ўзингизни босинг, лаънати уруш қурбонсиз бўлмас экан. Сизнинг ўғлингиз Козим Тўрахўжаев немислар билан бўлган жангда қаҳрамонларча ҳалок бўлган.

Ҳарбий киши салмоқланиб гапираётганининг ўзидаёқ бувим ҳушидан кетганлар. Тезда тиббий ёрдам кўрсатилган. Бувимни уйга элтиб қўйишаётганида иккита орден билан битта медаль беришибди. Булар Қизил Юлдуз, III даражали Шуҳрат орденлари ва «Жасурлиги учун» медали бўлиб, бувим оламдан ўтганларидан кейин бизнинг уйда жуда авайлаб сақланади...

Мана, Армия сафига фақат акам Шуҳрат эмас, мен ҳам бориб келдим. Хизматим оловли афғон тупроғида ўтди. Энди бизлар бир-биримиз билан сизлаб гаплашамиз, лақабларимиз ҳам йўқолиб кетди, ёшлик-бебошлик йиллари ортда қолди. Ҳаммамиз илмгоҳларни тугатиб халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қиляпмиз. Оилали бўлдик. Кўпинча дам олиш кунлари йиғилиб қоламиз. Мустақил яшаётган ака-укалар ҳам бола-чақаси билан қадрдон уйимизга келишади. Невараларнинг йиғиси, бир-биридан шикоятлари, қўнғироқдек кулгилари кишига ҳузур бағишлайди. Онажоним невараларга қозичилик қилиб, адолатли ҳукм чиқарадилар. Хуллас, бағримиз бутун, оилада тинчлик, тансоғлик ва хурсандчилик.

Онам баъзан бувимдан қолган сандиқни очадилар. Тоғамнинг орден-медалларини оҳиста қўлларига олиб, уёқ-буёғини тўғрилаб, кафтлари билан чангини артадилар. Дарҳол бизлар қизиқиб, сандиқ атрофини ўраб оламиз. «Хаёлимда худди остонадан тоғаларинг кириб келаётганга ўхшайди», дейдилар онам хўрсиниб. — Унинг ўлганини ҳеч ким кўрмаган-ку. Тушларимга ҳам кириб чиқаяпти...».

Онамнинг сўзлари бизда умид учқунларини алангалатади.

Шавкат АБДУРАҲМОНОВ,
Тошкент шаҳар табиатни муҳофаза қилиш қўмитасининг давлат назоратчиси, байналмилалчи-жангчи.

ҚАРДОШ ЖУМҲУРИЯТЛАР КУНЛАРИ

ЕНҒИННИ ўчириш идоралари зиммасига масъулиятли вазифа юклатилган. Бу ғоят муҳим бурчни Шўролар Иттифоқи Ички ишлар вазирлигига қарашли ёнғин ўчириш-техника олий мактабининг Тошкент куллиёти жамоаси чуқур ҳис этиб, малакали кадрлар тайёрлашга давр талаблари асосида жиддий ёндошмоқда.

Ҳозир куллиётнинг бўлим ва кафедраларида ўн бешга яқин миллат ва элатга мансуб бўлган ёшлар таҳсил кўрмоқдалар. Улар Ўрта Осиё ва Қозоғистон жумҳуриятларидан келган толиби илмлар ҳисобланади.

Шунга кўра куллиётда иттифоқдош жумҳуриятлар кунларини ўтказиш яхши анъанага айланиб қолди. Қўшни Қирғизистонга бағишланган бундай тадбир ҳам жуда мароқли бўлди. Ўша кунги шодиёна чинакам байрамга айланиб кетди. Қирғизистонлик истеъдодли ижодкор ёшларнинг чиқишлари илиқ кутиб олинди.

Тантанада Қирғизистон хотин-қизлар педагогика олий билимгоҳи вакиллари ҳам фаол қатнашиб, давраларга алоҳида файз киритдилар.

Саодат ОДИЛОВА.

Тўп учун кураш.

Б. Холмирзаев сурати.

«Пахтакор»нинг рақиблари

«Днепр» (Днепропетровск)

⊙ ЭРТАГА ҳамюртларимиз мамлакат биринчилигининг навбатдаги тур ўйинларида Днепропетровскнинг «Днепр» жамоаси билан куч синашадилар.

1936 йили «Сталь», 1946—61 йилларда эса «Металлург» номи билан аталиб келинган Днепр бўйи футбол командаси дастлаб қуйи лигалардаги турнирларда тобланди. Ўзининг ҳозирги номини эса 1962 йили олди ва орадан ўн йил ўтгач илк бор олий лига беллашувларида иштирок этди. Биринчи мавсумнинг ўзидаёқ ўзига хос ўйин услуби билан футбол мутахассислари ва ишқибозларнинг эътиборини қозонган В. Лобановский устозлик қилаётган жамоа сермаҳсул ва ҳужумкор ўйин кўрсатиб турнирни олтинчи ўрин билан якунлади. Ўша пайтларда унинг сафларида Л. Колтун, Н. Богданов, В. Иванов, Р. Шнейдерман, С. Евсеенко, В. Лябик, В. Романюк, В. Паркуян, А. Пилипчук каби маҳоратли футболчилар тўп сурарди.

Бироқ команда раҳбариятига 80-йилларнинг бошида Г. Жиздик ва В. Емец каби иқтидорли устозлар келгач «Днепр» ўзининг тарихидаги энг йирик муваффақиятларга эришди. Жумладан, «Днепр» 1983, 1988 йилларда мамлакат биринчилигининг ғолиби бўлган, 1987, 1989 йилларда иккинчи ўринни эгаллаган, 1984, 1985 йилларда эса бронза медалларини қўлга киритган. Бу вақт ичида команда совет футболига В. Багмут, В. Тишченко, Н. Кудрицкий, В. Лютий, О. Протасов, Г. Литовченко каби иқтидорли футболчиларни етиштириб берди.

Айниқса 1985 йили 21 ёшли Олег Протасовнинг бир мавсумда киритган 35 тўпи ишқибозларнинг ёдида узоқ сақланади. Негаки, у Н. Симояннинг мамлакат биринчиликларида бир мавсумда энг кўп тўп киритиш бўйича 35 йиллик рекордини янгилашга муваффақ бўлди. Европа тўпурарлари баҳсида эса иккинчи ўринни эгаллаб, «Кумуш бутси» соҳиби бўлди. Шуни таъкидлаб ўтиш жоизки, О. Протасов Европанинг энг сермаҳсул ҳужумчилари учлигидан илк бор ва ҳозиргача ягона ўрин олган совет футболчисидир.

Умуман, 1979—80 йиллардаги қисқа танаффуслардан ташқари 18 мавсумда мамлакат биринчилигининг олий лигасида иштирок этган «Днепр» жами 524 ўйин ўтказган. Шундан 218 тасини ғалаба билан якунлаган, 144 ўйинда кучлар тенг келган, 162 учрашувда эса мағлубият аламини тортган. Тўплар нисбати 698:598.

«Пахтакор» ва «Днепр» олий лига ўйинларида 16 марта куч синашган. 6 ғалаба, 5 дуранг ва 5 мағлубият билан ҳозирча рақибларимиз олдинда. Лекин тўплар нисбати «Пахтакор»чилар фойдасига: 22:17. Қизиғи шундаки, «Днепр» ўз тарихидаги энг йирик мағлубиятга ҳам 1974 йилда «Пахтакор» томонидан учраган — 5:0.

Доимо ҳужумкор руҳда ўтадиган «Днепр» ва «Пахтакор» командаларининг баҳслари бу гал ҳам жуда чиройли ўтади ва ишқибозларда ҳам катта қизиқиш уйғотади деган умиддамиз.

Дилшод ИСРОИЛОВ
тайёрлаган.

Энг, энг, энг...

⊙ Ўрта Осиёда марказий ўринни эгаллаган Ўзбекистон ер майдони 44,7 квадрат километр бўлиб, катталиги жиҳатидан СССРда бешинчи ўринда туради, Буюк Британиядан салкам икки ҳисса, Чехословакиядан қарийб 3,5 марта катта ёки қарийб ўн тўртта Бельгияга баробардир.

⊙ Ўзбекистон энг кўп миллатли жумҳурият бўлиб, 120 га яқин миллат ва элат вакиллари яшайди.

⊙ Ўзбекистон — иқлими, табиий шароитига кўра энг кўп чой истеъмол қиладиган ўлкадир.

⊙ СССРдаги 134 тилнинг бирортаси ҳам ўзбек тиличалик энг кўп шевалик эмас.

⊙ Ҳозирги ўзбек адабий тилида энг ками 6 унли, 25 ундош, ўзбек шеваларнинг аксариятида 9 унли, иқон каби ўғиз шеваларида эса энг кўп—17 унли товуш мавжуд.

⊙ Ўрта Осиёда учта йирик уруғ — қарлуқлар, қипчоқлар, ўғузлар — ўзбек халқининг энг қадимий уруғларидир.

⊙ Туркий халқларнинг араб хатига ўтгунларига қадар ҳам бир эмас, бир неча мукаммал алифболари бўлган, шулардан энг қадимгиси ҳозир руний (урхун-енисей) ёзуви ҳисобланади.

⊙ Ургут жумҳуриятимизда энг йирик аҳолиси зич жойлашган район бўлиб, энг сўнгги маълумотларга қараганда, аҳоли ўсиши йилга 13 минг кишини ташкил этмоқда.

⊙ Бундан қарийб 1500 йил муқаддам тошларга битилган қадимги туркий ёзма ёдгорликларда ҳам феъл ва от сўз туркумларига тааллуқли «от» сўзи ўзбек тилида 30 дан ортиқ маъноларга эга. Эргаш Жуманбулбул ўғли куйлаган «Равшан» достонидаги мисралар энг характерлидир.

Қўлингдан келганча чиқар
яхши от,
Яхшилик қил болам,
ёмонликни от
Насиҳатим ёд қилиб ол,
фарзандим
Ёлғиз юрса, чанг чиқармас
яхши от.

Инобат МИРЗАЕВА.

Муҳаррир ўринбосари
С. Б. ЁҚУБОВ.

ТВ Ҳафталик кўрсатувлар ТВ

Душанба *

18 МАРТ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Бир том остида». Мультфильм.
18.20 «Санъат ғунчалари». Глиэр номидаги жумҳурият мусиқа мактаби ўқувчиларининг концерти.
18.50 «Жамоат ташкилотларида».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Тижорат хабарлари.
19.50 «Суянчим — шеърият». Шокир Ҳакимий.
20.30 «Ахборот».
20.50 Ўзбекистон телевидениеси ва радиосининг Д. Зокиров номидаги халқ чолғу оркестри ижросида концерт.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Олтин бешик». Қашқадарё вилоятига бағишланади.
23.45 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Ассалому алайкум» (такрор.).
20.00 «Спринт» (рус тилида).
20.15 Қримтатар куйларидан концерт.
20.55 «Миришкорлар».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Душанба оқшомида». Бадиий-публицистик видеоканал.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 «Мулоқот». Иқтисодий шарҳ.
9.45 «Кўҳна Арбат эртаклари». Бадиий фильм («Мосфильм»).
11.30 Футбол шарҳи.
12.00 «Бир музей тарихи».
12.30 «ТСН».
12.45 Фигурали учиш. Жаҳон чемпионати. Кўргазмали чиқишлар. Германиядан кўрсатилади.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 «Қизиқувчилар олами».
16.00 Қисқа метражли телевизион бадиий фильмлар: «Кутиш» («Мосфильм»), «Рояль ва домино учун этюд» («Экран»).
16.50 Болалар соати (француз тили дарси билан).
17.50 «Прометей». А. Скрябин мусиқасига яратилган фильм-балет («Грузия-телефильм»).
18.15 «Бозор томон боряпмиз». 1-кўрсатув. «Товарлар, хизмат кўрсатиш ва нарх-наво ҳақида». Кўрсатувни сиёсий шарҳловчи В. П. Бекетов олиб боради.
19.00 «ТСН».
19.15 Мультфильм.
19.25 «Ер — она масканимиз». Фотоконкурс.
19.30 Фигурали учиш. Жаҳон чемпионати. Кўргазмали чиқишлар. Германиядан кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.15 «Қадрдон осмоннинг азиз нури».
23.45 «Сизга куйлаб бераман». Киевда бўлиб ўтган муаллифлик қўшиқлари III Бутуниттифоқ фестивали.
01.00 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

01.20 «Икковлон йўлда». Телевизион бадиий фильм («Мосфильм»).

● МТ II

8.00 «Ишбилармон кишининг тонги».
9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Гюстав Курбе». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 10-синф. Плазманинг ишчи касблари.
10.05 Итальян тили.
11.05 «Онам, дадам ва мен».
11.35, 12.35 Астрономия. 11-синф. Юлдузлар.
12.05 «Бурда моден» таклиф этади...».

*

13.05 «Бемор». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
15.05 «Планета». Халқаро программа.

* * *

17.30 Футбол шарҳи.
18.00 «Баҳорнинг беш дақиқаси».
18.15 Сувга сакраш. СССР, АҚШ, ХХР, Германия терма командалари матчи. «Олимпия» спорт комплексининг сув ҳавзасидан кўрсатилади.
19.00 Педагогика ҳамма учун.
19.55 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Буюк уфаликнинг номида». М. Нестеров номли Бошқирд Давлат музейи ҳақида (Уфа).
20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.45 «Барчанинг иши». Уй-жой-коммунал хўжалиги.
21.15 «Ялта-91».
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Телевизион мусиқий абонемент».
22.55 «Мулоҳаза учун вақт». Телевизион бадиий фильм (Одесса киностудияси).
24.00 «Зиёратчилар». Ҳужжатли фильм.

Сешанба *

19 МАРТ

● ЎзТВ I

9.00 «Жар ёқасидан репортаж». Телефильм.
9.50 «Ўсмирлар коинотда». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
11.05 «Муҳофаза».

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Қирол ва қовунлар», «Чархпалак». Мультфильмлар.
18.25 «Наврўз гуллари». Тошкент шаҳар болалар боғчаларида тарбияланувчиларнинг чиқиши.
18.55 «Насим Ҳошимов». Фильм-концерт премьераси («Ўзбектелефильм»).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Тижорат хабарлари.
19.50 «Йиллар армони». Абдулла Орипов.
20.30 «Ахборот».
20.50 «Наврўз тароналари». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Спортлото».
22.20 «Оила».
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Учрашув».
20.00 «Лаҳза». Хабарлар.
20.10 «Учрашув» кўрсатувининг давоми.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Буи чуи мулиен». Адабий-мусиқий кўрсатув.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 Долзарб репортаж.
9.45 «Оҳ, бу даҳшатли телевизор». Телевизион бадиий фильм.
11.20 Болалар соати (француз тили дарси билан).
12.20 «Юрак тўлиб тошди». Телевизион ҳужжатли фильм.
12.30 «ТСН».
12.45 «Қадрдон осмоннинг азиз нури».

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 «Темир ўйинлар». Телевизион бадиий фильм («Беларусьфильм»).
16.55 «Ердаги космос кимга керак?».
17.15 «Болалар мусиқий клуби».
18.00 «Генералнинг юлдузли онлари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Франциянинг машҳур арбоби Шарл де Голл ҳақида («Союзтелефильм»).
19.00 «ТСН».
19.15 Шеърият лаҳзалари.
19.20 «Дард ва умид». Миллатлараро муаммолар ҳақида телевизион очерк.
20.05 «Оҳ, бу даҳшатли телевизор». Телевизион бадиий фильм премьераси («Грузия-фильм»).
21.30 «Время».
22.15 «ВИД» таништиради: «Мўъжизалар майдони».
23.00 Эстрада вернисажи.
23.50 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.
00.10 Хоккей. СССР чемпионати. «Спартак» — МАСК.

Тунги телевидение

02.35 «Қиз ва денгиз». Телевизион бадиий фильм («Укртелефильм»).
03.45 «Делегатская кўчасидаги музей».

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Мусаввир Александр Иванов». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 11-синф. Алоқанинг замонавий воситалари.
10.05 Француз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Француз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Жўғрофия. 7-синф. Шимолий муз океани.
12.05 «Здоровье».

*

13.05 «Мулоҳаза учун вақт». Телевизион бадиий фильм.
14.10 «Телевизион мусиқий абонемент».
14.50 «Баҳорнинг беш дақиқаси».
15.05 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Буюк уфаликнинг номида». М. Нестеров номли Бошқирд Давлат музейи ҳақида (Уфа).
15.40 Ритмик гимнастика.

* * *

17.30 К. Зидаров. «Подшо марҳамати». М. Горький номли ССР Иттифоқи Москва Бадиий академик театрининг фильм-спектакли.
18.50 Мультфильм.
19.00 Экология. Жамият. Инсон.
20.15 Кичик концерт.
20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.45 «Бизнинг муаммоларимиз. Жон Кристал нигоҳи билан».
21.00 Ритмик гимнастика.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Хотиним, болаларим». Телевизион бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
23.20 Симфоник оркестр чалади.

Чоршанба *

20 МАРТ

● ЎзТВ I

9.00 «Маэстро, ёдингиздами». Фильм-концерт.
9.30 «Марҳабо, Наврўз!». Кинопрограмма.
10.30 «Оляга аталган гуллар». Бадиий фильм (Одесса киностудияси).

* * *

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Ўрмон эртаклари». Мультфильм.
18.20 Мактаб ўқувчилари учун. «Ассалом, Наврўз!».
18.50 «Тилимиз равнақи йўлида».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ёшлик оқшоми».
20.30 «Ахборот».
20.50 Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллигига. «Навоий ва мусиқа».
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Йиллар, фильмлар, муаммолар». СССР халқ артисти, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, кинорежиссёр Малик Қаюмов билан учрашув.
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Дўстлик экрани».
20.00 «Пульс». Хабарлар (рус тилида).
20.10 «Севишганлар». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Таронахои мардуми». Мусиқий кўрсатув.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 Ишчан чопар.
9.45 «Қушлар ўзи кимлар?». Мультфильм.
10.05 Хоккей. СССР чемпионати. «Спартак» — МАСК. В. И. Ленин номли Марказий стадионнинг Спорт саройидан кўрсатилади.
12.30 «ТСН».
12.45 Профессионаллар ўртасида бокс бўйича жаҳон чемпионати. Ўта оғир вазнлилар. Майк Тайсоннинг (АҚШ) Донованан Руддок (Канада) билан учрашуви. АҚШдан кўрсатилади.
13.45 «Билса ҳазил, билмаса чин». Киноконцерт.

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 «Михайло Ломоносов». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм («Мосфильм»).
17.00 «Мусиқий хазина». П. И. Чайковский. Симфоник оркестр учун 3-сюита.
17.40 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.40 «Қайта қуриш. Бу Японияда қандай бўлган?». 2-кўрсатув.
19.25 «ТСН».
19.40 Томошабинларнинг талабларига биноан. «Оқ қарғалар». Телевизион бадиий фильм («Экран»).
21.30 «Время».
22.15 «Киришга рухсат беринг...». «Московский комсомолец» рўзномаси «Овозли йўлка» танлови совриндорларининг концерти.
23.20 Профессионаллар ўртасида бокс бўйича жаҳон чемпионати. Ўта оғир вазнлилар. Майк Тайсоннинг (АҚШ) Донованан Руддок (Канада) билан учрашуви. АҚШдан кўрсатилади.
00.20 Футбол. УЕФА кубоги. 1/4 финал. «Торпедо» (Москва) — «Брондбю» (Дания). «Торпедо» стадионидан кўрсатилади.

Тунги телевидение

02.25 «Ярмаркадан сўнг». Телевизион бадиий фильм («Беларусьфильм»).

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Волошин акварелллари». Илмий-оммабоп фильм.
9.35, 10.35 Физика. 9-синф. Тебраниш. Тўлқинлар. Товуш.
10.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.40 Физика. 7-синф. Қувват ва иш.
12.05 «Адам Смит бойлиги дунёси».

*

13.10 «Хотиним, болаларим». Телевизион бадиий фильм.
14.20 «Объектив». Ҳаваскорлик фильмлари Бутунроссия фестивали.

* * *

17.30 «Каринэ». Телевизион спектакль премьераси. Т. Чухаджяннинг шу номли операси мотивлари асосида. Ереванда кўрсатилади.
19.30 Калуга шаҳар «Калинка» ансамбли ижро этади.
19.45 «Азизим Валега...». Ёзувчи В. Некрасов ҳақида.
20.10 Коллаж.
20.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.45 «Ирма Худякованинг йил фасллари». Улан-Удэдан кўрсатилади.
21.20 «Олға, «Аргамак». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Ҳаваскор югурувчилар клуби ҳақида (Қозон).
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
23.15 Союзлар уйининг Колонна залида Мурад Кажлаевнинг муаллифлик кечаси.

Пайшанба *

21 МАРТ

АССАЛОМ, НАВРУЗИ ОЛАМ!

● ЎзТВ I

ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «НАВРУЗ» УЗЛУКСИЗ ХАЙРИЯ КЎРСАТУВЛАРИ ЭРТАЛАБ СОАТ 9.00 ДАН 22 МАРТ СОАТ 12.00 ГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ

Уйғонди эзгулик ишқида
дилим,
Уйғонди яшармоқ истаган
диёр.
Уйғонди саховат қилгувчи
элим,
Уйғонди Наврўзни қилиб
ихтиёр
Улкам боғларида гуллайвер
бодом...

Узлуксиз телекўрсатув ижодкорлари инсонни бодомга қиёслашади. Уни севишга, ардоқлашга ва авайлаб асрашга чақирадилар. Зеро, дунёдаги бор ноз-неъматлар фақат инсон учун яратилганлигини таъкидлайдилар, ўзбек халқининг барча урф-одатлари, Наврўз анъаналари инсонни эъзозлашга, она табиатни севишга, ўзаро муносабатларда самимийликка, ҳамжиҳатликка, тинчликка даъват этади.

Наврўзда кун билан тун тенглашади. Шу тариқа одамлар ҳам бир-бирларига тенглашадилар. Ёшлар қарияларни йўқлаб борадилар, барча беморлар ҳолидан хабар оладилар. Бир-бирларига совға улашадилар. Олис сафардаги кишилар ҳам, ҳовли саҳнига чиқолмай бемор қолган одамлар ҳам, ўз ўйин-кулгилари билан оламни тўлдираётганлар ҳам Наврўз таомларидан баҳраманд бўладилар. Сумалаклар қайнайди, ёшу яланг қувнайди, кўк сомсалар, ҳалимлар, ширинликлар тарқатилади.

Ўтган йили Наврўзда тўпланган маблағларингиз ночор кишилар уйига совға буюмлар бўлиб кириб боради.

Ўзбекистон юлдузлари хайрия концертларини берадилар. В. И. Ленин номидаги Бош майдондан биринчи маротаба Наврўз сайли тантаналари олиб кўрсатилади. Халқлар дўстлиги майдонидан Наврўз умумхалқ байрамининг байналмилал саҳифалари кўзга ташланади. Ўзбекистон бўйлаб хайрия поезди, автобуси ва велопойгаси ўтказилади.

Ойбек, Муаззам, Улмас ака наби ўтган йилги Наврўз фарзандларининг тақдирида юз берган ўзгаришларни кўрасиз.

Бу йил Наврўз узлуксиз кўрсатуви Навоий шаҳри табиатини асрашга, Қўқон, Шаҳрисабз, Самарқанд, Бухоро, Хива ёдгорликларининг аҳволига эътибор қаратилади. Одоб-ахлоқ, эътиқод ҳақида суҳбатлар берилади. Шунингдек, «Маърифатнома» кўрсатувининг махсус сонини эътиборингизга ҳавола этамиз.

Яна «Хаста диллар» суҳбатига қулоқ тутасиз. «Ялла»нинг Наврўз яллалари, ҳинд сеҳргарлари, «Оламга саёҳат», болалар ва этнографик дасталарининг чиқишлари дилингизни хушнуд этади.

Наврўз узлуксиз телевизион кўрсатувида Ўзбекистон ССР халқ артистлари Шерали Жўраев, Нуриддин Ҳамроқулов, Ғуломжон Ёқубов, Бобомурод Ҳамдамов, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Ортиқ Отажонов, тожикистонлик таниқли қизиқчи Ҳожибой Тожибоев каби сиз севган санъаткорлар ва таниқли шоирлар ўзларининг ранг-баранг, қизиқарли программаларини сизларга тақдим этадилар.

Умуман, Наврўз халқимизнинг энг муқаддас байрами сифатида одамлар ўртасида меҳр-мурувват, саломатлик, экин-тикин ишларининг бошланиши, ҳамжиҳатлик ва тинчлик байрами бўлиб, қалбларни қувонтиради.

Ана шу қувончларимиз умримизнинг охиригача бўлсин дея, ният билдириб, хаста дилларни, бемор кишиларимизни ҳам эслаб қўйсангиз, дилингизга тетиклик югуради. Хайрли ишингиздан ўзингиз ҳам мамнун бўласиз.

Ҳисобимиз 005700007 коди 73427. Тошкент шаҳар ижтимоий турар-жой банки.

● ЎзТВ II

19.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Бу оқшомда».

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Гулу сурх». Душанбе телевидениесининг Наврўз байрамига бағишланган узлуксиз телекўрсатувлари.

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра...
9.45 Рус халқ қўшиқларини Т. Крошилина ижро этади.
10.00 Ёқут-Саха ССР Давлат рақс ансамблининг концерти.
10.50 Футбол. Европа чемпионларининг кубоги. 1/4 финал. «Реал» (Мадрид) — «Спартак» (Москва). Испаниядан кўрсатилади.
12.30 «ТСН».
12.45 Футбол. Кубок эгаларининг кубоги. 1/4 финал. «Барселона» (Испания) — «Динамо» (Киев). Испаниядан кўрсатилади.
14.25 Болалар учун фильм. «Қорлар йўлбарси» («Қозоқфильм»).
15.30 «ТСН».
15.50 «Михайло Ломоносов». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 2-серия.
17.05 «Чемпионлар билан биргаликда».
17.20 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
17.50 Футбол. Европа чемпионларининг кубоги. 1/4 финал. «Реал» (Мадрид) — «Спартак» (Москва). Испаниядан кўрсатилади.
19.30 «ТСН».
19.45 Футбол. Кубок эгаларининг кубоги. 1/4 финал. «Барселона» (Испания) — «Динамо» (Киев). Испаниядан кўрсатилади.
21.30 «Время».
22.15 Ички ишлар вазирлигининг маълумотларига кўра...
22.30 «Пи» белгиси билан». Танаффус пайтида (23.30) — «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

00.20 «Александр Вертинский: «Мен уйга қайтдим».
01.50 «Соатсоз ва товуқ». Телевизион бадиий фильм. 1-серия. (А. Довженко номли киностудия).

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Чюрленис олами». Телевизион ҳужжатли фильм.
9.35, 10.35 Умумий биология. 11-синф. Ирсиятнинг хромосом назарияси.
10.05 Испан тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
11.05 Испан тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
11.35, 12.35 Адабиёт. 10-синф. Л. Н. Толстой. «Уруш ва тинчлик».
12.05 «ТелеЭКО» журнали.

*

13.05 Питер Брук. Москва учрашувлари.
14.05 Ритмик гимнастика.
14.35 «Ирма Худякованинг йил фасллари».

* * *

17.30 «Мўъжизасиз мўъжизалар».
18.15 «Рамазон». Татар куйлари фестивали.
19.30 «Лев Яшин». Телевизион ҳужжатли фильм.
19.55 Мультфильмлар.
20.10 Рус тароналари.
20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.45 «Танишинг, АСКО».
21.00 «Канаданинг саломатлиги».
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 **СССР Олий Кенгашининг сессиясида.**
23.15 «Тоғлар тутаяпти». Телевизион бадиий фильм. 1-серия.

Жума *

22 МАРТ

● ЎзТВ I

18.00 Янгиликлар.
18.05 «Ау амаки», «Уй бекаси ва ажина». Мультфильмлар.
18.30 «Футбол майдонларида».
19.00 «Баҳодир». Фильм-концерт премьераси («Ўзбектелефильм»).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Олий таълим янгиланиш йўлида».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Наврўз наволари». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Маҳаллада дув-дув гап». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
23.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

19.00 «Чумчуқвой», «Туғилган кун». Мультфильмлар.
19.25 «Ўтмиш ва бугун» (рус тилида).
20.00 «Пульс». Хабарлар.
20.10 «Мен ишчиман», «Аждодлар мероси». Ҳужжатли фильмлар.
20.40 «Чорраҳа». Йўл ҳаракати хавфсизлиги тўғрисида (рус тилида).
21.20 Тижорат хабарлари.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

21.30 Москва. «Время».
22.15 «Кошонаи Лайли».

● МТ I

7.00 «Тонг».
9.30 «Оқ қарғалар». Телевизион бадиий фильм.
11.15 «Икки йиллик таътиллар». Мультфильм премьераси.
12.05 Б. Медведев куйлайди.
12.30 «ТСН».
12.45 Опера театри олами.
13.45 «...16 ёшгача ва ундан катталар».

* * *

15.30 «ТСН».
15.45 «Қизиқувчилар олами».
16.00 «Михайло Ломоносов». Кўп серияли телевизион бадиий фильм. 1-фильм. 3-серия.
17.10 «Онам, дадам ва мен».
17.40 «Икки йиллик таътиллар». Мультфильм премьераси.
18.30 «Мулоқот-анжуман».
19.00 «ВИД» программаси.
19.15 «ТСН».
19.30 Шеърият лаҳзалари.
19.35 «Гарольд Ллойд — учинчи даҳо». Бадиий-ҳужжатли фильм премьераси. Жаҳон киносининг машҳур комик артисти ҳақида. 1 ва 2-сериялар (Англия).
21.30 «Время».
22.15 «ВИД» программаси.
01.15 «Меридиан». Халқаро янгиликлар.

Тунги телевидение

01.35 Бир актёр театри. А. Филиппенко. Совет эстрадаси кечаси.
02.50 «Соатсиз ва товуқ». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● МТ II

9.00 Эрталабки бадантарбия машқлари.

Ўқув программаси

9.15 «Ватан фарзанди». Телевизион ҳужжатли фильм.
9.45, 10.35 Теварак атроф билан танишиш. 2-синф. Сен билан дўстлашмоқчиман.
10.05 Инглиз тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.55 Билимдонлар учун машқ.
11.40, 12.40 Жўғрофия. 6-синф. Об-ҳаво.
12.10 Инглиз тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.

*

13.10 «Монмартр томи остида». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар.
15.30 «Рамазон». Татар куйлари фестивали.

* * *

17.30 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Яшаш шароити» (Мурманск).
17.55 «Ғолиблар».
18.55 Юрий Лоза куйлайди.
19.25 Коллаж.
19.30 О. Качанова қўшиқлари.
20.15 Россиянинг парламент хабарномаси.
20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.45 «Вертикаль». «Масловкадаги уй». Телевизион ҳужжатли фильм. Ҳайкалтарош Н. И. Нисс-Гольдман ҳақида.
21.15 Спорт ҳамма учун.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Тоғлар тутаяпти». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.
23.25 «Янги учрашувлар». Фильм-концерт.
23.45 «Саёзлик». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (Рига киностудияси).

Шанба *

23 МАРТ

● ЎзТВ I

8.00 «Ассалому алайкум».

*

9.00 «Бугун ва айни пайтда». Кинопрограмма.
10.00 **Жумҳурият қишлоқ хўжалик ходимларининг қурултойидан репортаж.** В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройидан олиб кўрсатилади.

* * *

18.00 «Қанотсиз ғозча». Мультфильм.
18.15 Ўсмирлар учун. «Тенгдошлар».
19.00 Ўзбек тилини ўрганамиз.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Рақслар гулдастаси».
20.15 Оқшом эртаклари.
20.30 «Ҳафтанома».
21.30 Москва. «Время».
22.15 **Ўзбекистон санъат усталарининг жумҳурият қишлоқ хўжалик ходимлари қурултойи қатнашчилари учун концерти.** В. И. Ленин номидаги СССР Халқлари дўстлиги саройидан ёзиб олинган.
24.00 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Зулфия шеърлари асосида адабий-мусиқий кўрсатув.
9.55 «Шифо». Телеойнома.
10.35 «Кўҳна тоғлар афсонаси». Бадиий фильм.

* * *

18.10 Кўрсатувлар тартиби.
18.15 «Кўҳна тоғлар афсонаси». Бадиий фильм.
19.30 «Новости».
19.50 «Робита». Кўрсатувда Тожикистон ССР Меҳнат ва ишчи кадрларни тайёрлаш Давлат қўмитасининг раиси Ш. Зуҳуров иштирок этади.
20.30 «Ахбор».
20.50 «Дурдонахои «Шашмақом». Мусиқий кўрсатув.
21.30 Москва. «Время».
22.15 Б. Мукаев. «Шаби муродъ». Телеспектакль.

● МТ I

Шанба, эрта саҳарлаб

7.00 «Россия тароналари» телерадио танловининг совриндори Н. Кригина куйлайди.
7.15 Мультфильмлар: «Шайба, шайба», «Ҳажвиялар».
7.45 Спорт ҳамма учун.
8.00 Ритмик гимнастика.
8.30 Тонгги дам олиш программаси.
9.00 «Здоровье».

*

9.30 «ТСН».
9.45 Режиссёр С. Самсонов фильмлари. «Ҳаётбахш ўлим». Вс. Вишневскийнинг шу номли пьесаси асосида («Мосфильм»).
11.40 «Тонг юлдузи».
12.40 «Шахматчининг кузи». Шахмат бўйича кўп карра жаҳон чемпиони, техника фанлари доктори М. М. Ботвинник ҳақида телевизион ҳужжатли фильм.
13.40 Мультфильмлар: «Билмасвой қандай қилиб яхши иш қилиб қўйди», «Қимматбаҳо бандероль».
14.05 Маданият ёдгорликларини асраш муаммоларига оид адабиёт ва санъат арбобларининг давра суҳбати.
15.10 «Сеҳргарлар мактаби». Ҳужжатли фильм премьераси.
15.30 «ТСН».
15.45 «Ер — она масканимиз». Фотоконкурс.
15.50 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
17.05 «Иллюзион аттракцион».
17.25 МТнинг олтин хазинасидан. «Клавдия Шульженко концерти».
18.30 «Халқаро панорама».
19.15 МТ экранида биринчи марта. «Авф этишни сўраб ёзилган номага шарҳлар». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
21.30 «Время».
22.15 «Муҳаббатнинг мангу қўшиғи» (ҳинд киноси мухлисларига). Киноконцерт.
23.15 «Амстердамлик хоним». Телевизион бадиий фильм. «Деррик» туркумидан (Германия).

Тунги телевидение

00.15 «А» программаси. Роджер Уотерс. «Девор».
02.10 «Тўнғич ўғил». Телевизион бадиий фильм. 1-серия («Ленфильм»).

● МТ II

8.30 Эрталабки бадантарбия машқлари.
8.45 «Алдар Кўса қандай қилиб шерни алдади». Мультфильм.
8.55 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Бир қурилиш хроникаси далиллар ва монологларда». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Красноярск).
9.30 «ТВ Ти-ви ҳақида».
10.30 «Майдон».
11.30 «Беловодьега олиб борадиган сўқмоқ». Телевизион ҳужжатли фильм.
12.00 «Оила» телепрограммаси.
13.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали. Қирғизистон телевидениесининг программаси таништирилади.
16.30 «Плюс ўн бир» видеоканали.
20.00 «Дарё ёқалаб». Мультфильм.
20.10 «Шарқий Сибирь». Киножурнал.
20.30 Хайрли тун, кичкинтойлар!
20.45 Енгил атлетика. Халқаро матч (лангарчўп билан сакраш). Донецкдан кўрсатилади.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 «Ҳарбий хизматга чақирилувчилар». Телевизион бадиий фильм.
23.10 «Хафа бўлиш ярамайди». Фильм-концерт.
23.45 Футбол. СССР чемпионати. «Черноморец» — «Динамо» (Москва). Одессадан кўрсатилади.

Якшанба *

24 МАРТ

● ЎзТВ I

8.00 «Ҳафтанома» (такрор.).

*

9.00 «Яшил қарағайлар сири». Бадиий фильм (Свердловск киностудияси).
10.20 «Ҳамкорлик самараси». Телефильм.
10.50 Мерос. «Сеғоҳ».
11.50 «Инсон ва атроф муҳит». Экология масалаларига бағишланади.
12.50 Спорт кўрсатувлари: 1. Баскетбол. 2. Таэквандо.
13.50 «Сиз севган достонлар». Қаландар Норматов ижросида «Хирмондали» достони.
14.50 «Деҳқон ва замин».

* * *

18.00 «Малахит қутичаси». Мультфильм.
18.20 Болалар учун, «Кичкинтой» кўрсатуви.
18.50 «Фан». Телеойнома.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
20.30 «Ахборот».
20.50 «Ижод саҳифалари». Зоҳиджон Обидов.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Покланиш». Бадиий фильм («Тожикфильм»).
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама.
10.10 «Офарин!».
11.00 «Нокдаун». Бадиий фильм.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.
18.00 «Нокдаун». Бадиий фильм.
19.15 «Созу рози чавони». Исматулло Холов куйлайди.
20.00 «Ҳафта».
20.30 «Панди ниёгон».
20.40 Василий Шукшин ҳикояларини асосида теленовелла.
21.30 Москва. «Время».
22.15 «Таронахои Шарқ». Эрон хонандаси Ахдия ва Далер Назаров группасининг концерти.
24.00 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

8.30 «ТСН».
8.45 Ритмик гимнастика.
9.15 «Спортлото» тиражи.
9.30 «Эрта саҳарлаб». Болалар учун кўрсатув.
10.30 «Ватан хизматида».
11.30 Тонгги дам олиш программаси.
12.00 «Саёҳатчилар клуби».
13.30 «Қишлоқ янгиликлари»
14.30 «Мусиқий киоска».
15.00 «Веди».
15.30 «ТСН».
15.45 «Марафон-15».
17.00 МТ I нинг променад-концерти.
18.40 «Уолт Дисней таништиради...».

Якшанба кинозали

19.30 «Афсона». Ҳужжатли фильм премьераси (Ғарбий Сибирь кинохроника студияси); «Ёнутлар». Мультфильм (Канада).
20.20 «Шерлок Холмс ва янги қурол». Бадиий фильм (АҚШ).
21.30 «Время».
22.15 Телевизион танишув. СССР халқ артисти В. Спиваков.
23.35 «ВИД» таништиради: «Биржа томошалари». Мусиқий программа.
00.35 «Намибия: мустақиллик сари узоқ йўл». Ҳужжатли фильм премьераси («ЦСДФ»).

Тунги телевидение

01.00 «Бир биографиядан парчалар». Аргентина композиторларининг куйларига яратилган фильм-балет.
01.55 «Тўнғич ўғил». Телевизион бадиий фильм. 2-серия.

● МТ II

8.30 Зарядкага сафланинг!
8.50 «Довюрак чигиртка». Мультфильм.
9.00 Халқ хорлари ҳамда ашула ва рақс ансамбллари Бутуниттифоқ фестивалининг якуниловчи концерти. Пензадан кўрсатилади.
10.00 «Фалокат белгиси». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Арманистоннинг экологик шароити ҳақида (Ереван). «Она замин ташвишида» туркумидан.
10.35 «Димка». Телевизион бадиий фильм.
11.45 «Биз яшаётган олам». Режиссёр Ю. Нагибин фильмлари. «Музей портрети», «Дивертисмент» (Саратов).
12.45 Профессионаллар ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
13.45 «Довюрак бўлмоқчиман». Мультфильм.
14.00 «Россиянинг парламент хабарномаси».

●

14.15 ЎЗБЕКИСТОН ТЕЛЕВИДЕНИЕСИНИНГ «ДУСТЛИК» ВИДЕОКАНАЛИ

●

17.45 «Планета». Халқаро программа.
18.45 Муаллифлик телевидениеси.
20.45 Хайрли тун, кичкинтойлар!
21.00 Чанғи фристайли. Европа кубоги. Кировск шаҳридан кўрсатилади.
21.30 «Время» (сурдо таржимаси билан).
22.15 Баянчилар дуэти чалади.
22.30 Футбол. СССР чемпионати. «Динамо» (Минск) — «Динамо» (Киев). Минскдан кўрсатилади.
00.10 «Ялта-91». Эстрада қўшиқлари ёш ижрочилари телевизион танлови.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

84.997 нусхада чоп этилади. Индекс 64690.
4873. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.